

Opinnäytetyö YAMK

Kulttuuriala

Media- ja kulttuuriyrittäjyys

2021

Minna Kemppi

ETÄOPETUKSEN KEHITTÄMINEN FORSSAN LASTEN JA NUORTEN KUVATAIDEKOULLE

OPINNÄYTETYÖ (YAMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Media- ja kulttuuriyrittäjyys

2021 | 41 sivua, 3 liitesivua

Minna Kemppi

ETÄOPETUKSEN KEHITTÄMINEN FORSSAN LASTEN JA NUORTEN KUVATAIDEKOULULLE

Opinnäytetyöni tavoite oli kehittää Forssan lasten ja nuorten kuvataidekoulun etäopetusta. Tarve kehittämistyölle syntyi vuonna 2020 alkaneen koronapandemian myötä, jolloin myös kuvataidekoulut siirtyivät etäopetukseen. Hankkeen aikana etsin vastauksia siihen, minkälainen on hyvä oppimisympäristö, minkälaista teknologiaa tarvitaan ja minkälainen oppimismateriaali tukee mielekästä oppimista.

Kehittämishankkeen aluksi selvitin haastattelun avulla Forssan lasten ja nuorten kuvataidekoulun opettajien kokemuksia ja toiveita etäopetuksen suhteen. Lisäksi perehdyin digitalisaation ja teknologian mahdollisuuksiin opetuksessa. Kehittämishankkeen aikana tein yhteistyötä Ilona IT:n kanssa. Yhteistyön tuloksena etäopetuksen kehittämishankkeessa aloitettiin Bulb-sovelluksen testaus.

Kehittämishanke toteutettiin Forssan lasten ja nuorten kuvataidekoulun lähiopetusryhmän ja etäopetuksen testiryhmän avulla. Opetus tapahtui molemmilla ryhmillä Bulb-sovelluksen avulla. Etäopetuksen testiryhmältä kerättiin palaute kyselyn avulla.

Testauksen tuloksena saatiin tietoa Bulbin hyödyntämisestä opetuskäytössä. Etäopetustestiryhmältä saatiin kyselyn avulla tietoa, millaiset tehtävät, tehtävämateriaalit, opetusmateriaalit ja etäkurssin kesto soveltuvat etäopetukseen.

Prosessin aikana on selvinnyt, että etäopetuskursseille on tarvetta. Etäkurssien avulla on mahdollista lisätä taiteen harrastamisen saavutettavuutta. Tämän kehittämishankkeen tuloksia voidaan hyödyntää uusien etäopetuskurssien suunnittelussa. Kehittämistyötä ja Bulb-sovelluksen testaamista opetuskäytössä jatketaan keväällä 2021.

ASIASANAT:

Etäopetus, etäkurssi, kuvataidekoulu, taiteen perusopetus, oppimisympäristö, verkko-opetus

MASTER'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Master's degree in Culture and Arts, Cultural and Media Entrepreneurship

2021| 41, 3

Minna Kemppi

DEVELOPMENT OF DISTANCE LEARNING FOR FORSSA ART SCHOOL FOR CHILDREN AND YOUTH

The goal of my thesis was to develop distance learning in Forssa Art School for Children and Youth. The need for development work arose with the corona pandemic that began in 2020, when art schools also switched to distance education. The project seeks solutions to good learning environment, technology and material that supports meaningful learning.

At the beginning of this development project, I interviewed Forssa Art School's teachers of their experiences and expectations regarding distance learning. In addition, I explored the possibilities of digitalization and technology in teaching. During the development project, I collaborated with Ilona IT. As a result of the collaboration, testing of the Bulb application was started in a distance learning development project.

The development project was implemented with the help of the contact teaching group and the distance learning test group of the Forssa Art School for Children and Youth. Teaching was done in both groups using the Bulb application. Feedback was collected through a questionnaire from the distance learning test group.

As a result of the testing, information was gathered on the Bulb in educational use. The survey for the distance learning test group provided information on what tasks, materials, teaching materials and the duration of the distance learning course are suitable for distance learning.

During the process, it has become clear that there is a need for distance learning courses. Distance courses can increase the accessibility of art. This development project was a start for development of distance learning at the Forssa Art School for Children and Youths. The results of this development project can be utilized in planning of new distance learning courses. Development work and testing of the Bulb application in educational use will continue in spring 2021.

KEYWORDS:

Distance learning, distance learning course, art school, basic art education, learning environment, online teaching

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 ETÄOPETUS KUVATAIDEKOULULLA	8
2.1 Taiteen perusopetus	8
2.2 Etäopetuksen järjestäminen Forssan lasten ja nuorten kuvataidekoululla	9
2.3 Opettajien haastattelu	12
3 PEDAGOGISET KÄYTÄNNÖT VERKKOYMPÄRISTÖSSÄ	15
3.1 Teknologia oppimisen tukena	15
3.2 Verko-opetuksen oppimisympäristö ja pedagogiikka	17
3.3 Bulb-sovellus	18
4 TEHTÄVÄKOKONAISUUDEN SUUNNITTELU	22
4.1 Teema	23
4.2 Materiaalit	23
4.3 Tekniikat	25
4.4 Tehtävät	26
5 TESTAUS JA PALAUTE	29
5.1 Testaaminen lähiopetuksessa	30
5.2 Testaaminen etäopetuksessa	33
5.3 Palaute	34
6 LOPUKSI	38
LÄHTEET	42

LIITTEET

- Liite 1. Haastattelukysymykset kuvataidekoulun opettajille.
Liite 2. Etäkurssin palautekysely.

KUVAT

Kuva 1. Kuvakaappaus. Bulb-näkymä luomastani harjoittelua-kansiosta.	20
Kuva 2. Kuvakaappaus. Bulb-näkymä luomani harjoitteluryhmän sivulta.	21
Kuva 3. Etäkurssin tehtävämateriaaleja.	25
Kuva 4. Etäopetuksen oppilaan ruokokynämaalaus.	26
Kuva 5. Etäkurssin oppilaan tekemä merenrantamaalaus.	27
Kuva 6. Etäkurssin oppilaan tekemä musteoksat ja press print-lehdet -maalaus.	28
Kuva 7. Etäkurssin oppilaan tekemä kettulautanen.	28
Kuva 8. Kuvakaappaus. Bulb-näkymä merimaisema-tehtäväsivusta.	31
Kuva 9. Kuvakaappaus. Bulb-näkymä merimaisema-tehtäväsivusta.	32

KUVIOT

Kuvio 1. Vastausten jakaantuminen kyselyn kysymyksessä, mitkä etäkurssin tehtävistä olivat kiinnostavia.	35
Kuvio 2. Vastausten jakaantuminen kyselyn kysymyksessä koskien opetusmateriaaleja.	36
Kuvio 3. Vastausten jakaantuminen kysymyksessä koskien sopivaa etäkuviskurssin kestoa.	37

1 JOHDANTO

Taide ja mahdollisuudet sen harrastamiseen ovat tärkeitä. Tässä kehittämishankkeessa perehdyin etäopetuksen järjestämisen mahdollisuuksiin lasten ja nuorten taiteen opetuksessa. Prosessin aikana keskityin kehittämään Forssan lasten ja nuorten kuvataidekoulun etäopetusta testaamalla Bulb-sovellusta. Kehittämishankkeessa etsin vastauksia kysymyksiin, minkälainen on hyvä oppimisympäristö kuvataideopetukselle, minkälaista teknologiaa tarvitaan ja minkälainen oppimismateriaali tukee mielekästä oppimista kuvataidekouluissa.

Kehittämishankkeen aihe on ajankohtainen teknologian kehittymisen myötä. Oman syyksensä kehittämishankkeen aiheen valikoitumiseen antoi myös poikkeuksellinen kevät 2020. Maailmalla ja Suomessa levinnyt koronavirus ja sen aiheuttama covid-19-tauti vaikutti kaikkien elämään. Ihmisten liikkumista ja kontakteja rajoitettiin. Työt pyrittiin järjestämään etätöinä, jos se vain oli mahdollista. Myös peruskoulut siirtyivät maaliskuussa etäopetukseen. Sama koski harrastustoimintaa, joista osa siirtyi etäopetukseen ja osa toiminnasta keskeytyi poikkeusolojen vuoksi. Itse työskentelen Forssan kuvataidekoululla opettajana. Poikkeusolojen aikaansaama muutos edellytti nopeaa reagointia uuteen tilanteeseen. Syntyi tarve siirtyä lasten ja nuorten taiteen perusopetuksessa etäopetukseen.

Kevätlukukausi 2020 oli haastava myös kuvataidekouluille ja joudumme varautumaan etäopetuksen järjestämiseen mahdollisesti myös tulevaisuudessa, minkä vuoksi lasten ja nuorten taiteen perusopetuksen etäopetuksen kehittäminen on tärkeää. Kevään aikana aloitettua etäopetuksen kehittämistyötä on hyödyllistä jatkaa myös sen vuoksi, että kuvataidekouluissa ei ole aiemmin juurikaan hyödynnetty etäopetuksen mahdollisuuksia. Etäopetuksen avulla opetustarjontaa voidaan saada monipuolisemmaksi ja sen tarjoamien mahdollisuuksien avulla voidaan tavoittaa uusia kohderyhmiä esimerkiksi maaseudulta, josta välimatkat harrastuksen pariin voivat olla pitkiä. Harrastusten saavutettavuus lisää lasten ja nuorten tasavertaisuutta.

Kehittämishankkeen yhteistyökumppanina toimi Forssan lasten ja nuorten kuvataidekoulu. Keskeisimpiä tietolähteitä ovat opettajien haastattelu sekä tulevaisuuden oppimisesta ja oppimisen ympäristöistä kertovat kirjat Verkko kasvattajana (Matikainen 2008), Rajaton luokkahuone (Niemi & Multisilta 2014) ja Oppimisen tulevaisuus (Savolainen, Vilkkonen, Vähäkylä & Aro 2017).

Kehittämishankkeen aluksi selvitin, kuinka etäopetus Forssan lasten ja nuorten kuvataidekoulussa järjestettiin keväällä 2020 ja millaisia kokemuksia opettajilla on etäopetuksesta. Tutkimusaineistoa keräsin ryhmähaastattelun avulla Forssan kuvataidekoulun etäopetukseen osallistuneilta opettajilta. Haastattelun tuloksena sain tietoa, mitkä asiat onnistuivat ja minkälaiset toimintatavat olivat sopivia. Lisäksi selvitin, millaisia toiveita opettajilla on etäopetuksen kehittämisen suhteen. Kerätyn tiedon pohjalta aloin kehittämään uudenlaista toimintamallia lasten ja nuorten kuvataideopetukseen.

Kehittämishankkeessa suunnittelin ja toteutin neljän kerran pituisen etäopetuksena toteutettavan tehtäväkokonaisuuden. Etäopetuksen järjestäminen edellyttää uudenlaisen digitaalisen oppimisympäristön kokeilemista ja etäopetuksen järjestämisessä testasin Bulb-nimistä sovellusta. Tehtävien sisällön ja tavoitteet suunnittelin kohderyhmän ikä (8–12v.) huomioiden. Suunnittelussa pohdin, millaiset tehtävät, materiaalit ja tekniikat soveltuvat etäopetukseen.

Ensin perehdyin Bulbin käyttöön saatavilla olevan verkkomateriaalin avulla sekä sain henkilökohtaista koulutusta Bulbin käyttöön Ilona IT:ltä. Tämän jälkeen aloitin opetuskokonaisuuden suunnittelun. Tehtäväkokonaisuuden toimivuutta testasin sekä lähiopetuksen ryhmällä että etäopetuksen testiryhmällä.

Etäkurssin suunnitteluvaiheessa hyödynsin omaa ammatillista osaamista, työkokemusta lasten ja nuorten kuvataiteen opetuksesta sekä kokemusta etäopetuksen järjestämisestä. Lisäksi perehdyin kirjallisuuteen, joista keskeisimpiä ovat Musta tuntuu punaiselta (Rusanen, Kuusela, Rintakorpi & Torkki 2014) ja Taidon ja taiteen luova voima (Kärkkäinen 2005). Tämän lisäksi tutustuin taiteen etäopetukseen tutustumalla verkosta löytyvään materiaaliin. Keväällä 2020 materiaalia oli vasta vähän tarjolla ja se koostui pääasiassa eri kuvataidekoulujen jakamista tehtävistä etäopetukseen siirtymisen vuoksi.

Toteutusvaiheen eli tehtäväkokonaisuuden testaamisen jälkeen keräsin testiryhmältä palautteen. Kehittämishankkeen tuloksena sain tietoa etäopetukseen sopivista tehtävistä, oppimisympäristöstä ja etäopetuksen toimivuudesta.

Opinnäytetyön lopussa analysoin kehittämishankkeen tuloksia ja pohdin, kuinka tästä jatketaan eteenpäin. Etäopetusta kehittämällä voidaan luoda uudenlaisia mahdollisuuksia ja monipuolisuutta kuvataidekoulun opetustarjontaan.

2 ETÄOPETUS KUVATAIDEKOULULLA

Kuvataidekoulut tarjoavat perinteisesti lähiopetusta. Opetustilanteissa tärkeitä asioita ovat muun muassa ryhmässä työskentely, erilaisiin materiaaleihin ja tekniikoihin tutustuminen ja positiiviset kokemukset. Kevään 2020 poikkeustilanteen aiheuttamien rajoitusten vuoksi lähiopetuksesta jouduttiin siirtymään etäopetukseen. Etäopetus alkoi nopealla aikataululla eikä siihen ollut valmista toimintamallia. Kuvataidekoulut päättivät koulukohteisesti, kuinka järjestävät kevään 2020 etäopetuksen. Opetuksen järjestämiseen kuului opetusmateriaalien, tehtävämateriaalien ja opetuksen suunnittelu sekä toteutus.

2.1 Taiteen perusopetus

Taiteen perusopetus on vapaa-ajalla toteutettavaa taidekasvatusta, joka on sidoksissa valtakunnalliseen opetussuunnitelmaan. Taiteen perusopetus käsittää yhteensä yhdeksän eri taiteenala, jotka ovat arkkitehtuuri, kuvataide, käsityö, mediataiteet, musiikki, sanataide, sirkustaide, tanssi ja teatteritaide. Taiteen perusopetus tarjoaa mahdollisuuden keskittyä itseä kiinnostavaan taiteenalaan motivoivassa ilmapiirissä samanhenkisessä seurassa. Taiteen perusopetusta tarjoavat erilaiset taidekoulut ja oppilaitokset sekä osa kansanopistoista. Opetusta tarjotaan 250 kunnassa, mikä on noin 80 % Suomen kunnista. Taiteen perusopetuksen piirissä on noin 120 000 oppilasta. (Artsedu 2019.)

Taiteen perusopetuksen tarkoitus ja tavoitteet on määritelty taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteissa. Taiteen perusopetus on suunnattu ensisijaisesti lapsille ja nuorille. Se on tavoitteellista opetusta ja opetuksessa yhdistyvät eri taiteenalat. Taiteen perusopetus tarjoaa mahdollisuuksia opiskella taidetta pitkäjänteisesti ja päämäärätietoisesti. Siinä huomioidaan oppilaan kiinnostuksen kohteet ja edistetään taidesuhteen kehittymistä sekä taiteen harrastamista läpi elämän. (Opetushallitus 2017.)

Forssan lasten ja nuorten kuvataidekoulu antaa laajaa taiteen perusopetusta. Opetussuunnitelma perustuu Opetushallituksen 20.9.2017 vahvistamaan taiteen perusopetuksen visuaalisten taiteiden yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteisiin, joissa määritellään seuraavasti:

Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet perustuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppilas on aktiivinen toimija. Hän oppii asettamaan tavoitteita ja toimimaan tavoitteiden suuntaisesti sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa. Myönteiset tunnekokemukset, oppimisen ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista. Kokemukset ja vuorovaikutus ympäristön kanssa samoin kuin eri aistien käyttö ja kehollisuus ovat oppimisen kannalta olennaisia. Taiteen perusopetuksessa oppiminen on yksilöllistä ja yhteisöllistä tietojen ja taitojen rakentamista, joka vahvistaa oppilaan kulttuurista osallisuutta ja edistää hänen hyvinvointiaan. Oppiminen on kaikilla taiteenaloilla kokonaisvaltainen ja vuorovaikutteinen prosessi, joka kehittää oppilaan tietoja ja taitoja monipuolisesti. Se on erottamaton osa yksilön ihmisenä kasvua ja yhteisön hyvän elämän rakentamista. Oppilaita ohjataan ymmärtämään kokemuksiaan, tiedostamaan omat tapansa oppia ja käyttämään tätä tietoa oman oppimisensa kehittämiseen. Harjoittelu ja harjoittelemaan oppiminen ovat merkityksellisiä taitojen kehittymisen kannalta. Oppimisprosessin aikana saatava rohkaiseva ja kannustava ohjaus ja palaute vahvistavat oppilaan luottamusta omiin mahdollisuuksiinsa. Monipuolisen, myönteisen ja realistisen palautteen antaminen ja saaminen ovat keskeinen osa oppimista edistävää vuorovaikutusta. (Opetushallitus 2017.)

2.2 Etäopetuksen järjestäminen Forssan lasten ja nuorten kuvataidekoululla

Etäopetus Forssan lasten ja nuorten kuvataidekoululla alkoi maaliskuussa 2020. Keväällä Forssan lasten ja nuorten kuvataidekoululla työskenteli johtavan opettajan lisäksi kahdeksan tuntiopettajaa. Kevään 2020 etäopetuksen järjestäminen suunniteltiin yhdessä opettajien kanssa. Suunnittelu tapahtui nopealla aikataululla ja ensimmäiset tehtävät ideoitiin yhdessä opettajien kesken noin viikon sisällä etäopetukseen siirtymisestä. Ensimmäiset etätehtävät olivat sähköpostitse koteihin lähetettyjä tehtäviä. Tehtävät olivat pääosin yhteisiä kaikille ryhmille ja ne oli laadittu niin, että ne oli mahdollista tehdä helposti kotoa löytyvillä materiaaleilla. Tehtävissä oli muun muassa piirustus- ja sommitelutehtäviä, jotka oli mahdollista toteuttaa lyijykynillä ja papereilla. Ensimmäiset tehtävät annettiin kahden viikon jaksolle. Tehtävät palautettiin ryhmän omalle opettajalle sähköpostitse, minkä jälkeen opettaja antoi henkilökohtaisen palautteen oppilaalle vastaamalla sähköpostiin.

Seuraavat tehtävät lähetettiin edelleen koteihin sähköpostin välityksellä. Seuraavien tehtävien suunnittelua ohjasi tehtävissä käytettävät materiaalit. Niissä päätettiin hyödyntää kotoa löytyviä maalaukseen sopivia väriaineita, kuten mustikkaa ja kahvia. Tässä vaiheessa tarjosimme lisäksi mahdollisuuden noutaa kuvataidekoululta tehtäviin käytettäviä materiaaleja, kuten akvarellipaperia ja vesivärisiveltimiä.

Loppukevään opetusta suunniteltaessa teimme kuvataidekoululla päätöksen, että tehtävien tekemistä varten voimme antaa kuvataidekoululta oppilaille myös muita materiaaleja. Tässä vaiheessa jokainen opettaja suunnitteli omien ryhmänsä kevään tehtävät

uudelleen tai muokkasi aikaisempia tuntisuunnitelmiaan etäopetukseen soveltuviksi. Suunnittelemiensa tehtävien pohjalta jokainen opettaja pakkasi oppilailleen monipuolisia materiaalipaketteja, jotka sai noutaa kuvataidekoululta sovittuina aikoina. Materiaalipaketeissa oli muun muassa erilaisia maalaustarvikkeita, maalarinteippiä, savea ja savityövälineitä.

Itse opetan kuvataidekoululla perusrhymiä, joiden oppilaat olivat iältään 4–11-vuotiaita. Aluksi yhdessä päätettyjen tehtävämateriaalien pohjalta suunnittelin eri-ikäisille sopivia materiaalikokeilu- ja maalaustehtäviä. Tehtävissä testattiin, miten erilaiset kotoa löytyvät aineet reagoivat keskenään. Yhdessä tehtävässä kokeiltiin esimerkiksi, kuinka mustikalla maalattu väripinta muuttuu, kun sen päälle lisätään ruokasoodaa. Myös omiin kokeiluihin innostettiin.

Lisäksi opetan keramiikan työpajassa noin 13–16-vuotiaita. Keramiikkaryhmän kanssa toimittiin hieman eri tavalla ja sovimme materiaalien antamisesta kotityöskentelyyn muita ryhmiä aikaisemmin. Muilta osin opetus tapahtui samaan tapaan kuin muilla ryhmillä.

Tehtävien tueksi tein opetusvideoita, mikä oli minulle uusi asia. Idea opetusvideoista syntyi, kun pohdin mikä voisi innostaa tehtävien tekemiseen ja helpottaa työskentelyä kotona. Opetusvideoiden tekemiseen käytin iPadian ja iMovie-sovellusta. Videoiden tekemiseen tarvittavat välineet sain lainaksi kuvataidekoululta.

Suunnittelin videoiden toteutuksen niin, että niissä etätehtäviä tekivät omat lapseni (6- ja 10-vuotiaat) riippuen siitä, minkä ikäisille tehtävä oli suunniteltu. Videoissa oli selkeä samalla tavalla toistuva rakenne, jossa aluksi esiteltiin tarvittavat materiaalit. Sen jälkeen kuvasin tehtävän tekemisessä käytettävät työvaiheet sekä lopputuloksen. Videoissa oli lyhyet tekstit, mutta pyrin siihen, että tehtävä olisi mahdollista ymmärtää myös ilman niitä. Lisäksi käytin taustamusiikkia. Videot eivät sisältäneet puhetta vaan opetus tapahtui työvaiheita näyttämällä. Valmiiden opetusvideoiden keston pyrin pitämään lyhyenä, jotta niiden katselu pysyisi kiinnostavana myös nuoremmille oppilaille. Valmiiden videoiden kesto oli noin kaksi minuuttia.

Kevään 2020 aikana tein yhteensä yhdeksän erilaista opetusvideota, jotka oli suunnattu noin 5–12-vuotiaille oppilaille. Lisäksi teimme yhteistyössä kaksi opetusvideota toisen kuvataidekoulun opettajan kanssa. Valmiit videot ladattiin YouTubeen ja ne olivat omien ryhmieni oppilaiden lisäksi tarkoitettu Forssan lasten ja nuorten kuvataidekoulun kaikkien opetusryhmien yhteiseen käyttöön.

Kevään 2020 viimeisten viikkojen ajaksi siirryimme videovälitteiseen etäopetukseen. Opetustunnit pidettiin pääosin lukujärjestyksen mukaisesti ja ne olivat kestoltaan vastavat, kuin lähiopetuksen tunnit olisivat olleet. Videovälitteisessä etäopetuksessa aloitimme tunnit oppilaiden kanssa yhteisesti. Tuntien aluksi juttelimme lyhyesti kuulumiset, mikä oli monelle tärkeää sillä kavereita ei ollut päässyt näkemään pitkään aikaan myös peruskoulujen ollessa etäopetuksessa. Tämän jälkeen kerroin tehtävästä ja katsoimme tehtävän tekemiseen liittyvät opetusmateriaalit ja tarvikkeet. Tehtäviä tehtiin yhteisesti videoyhteyden aikana ja samalla pystyin näyttämään työvaiheet kaikille. Opetus ja työskentely videoyhteyden välityksellä oli intensiivistä ja lähiopetuksessa pidettävä evästauko jäi usein joko pitämättä tai lyhyeksi. Keskittyminen oppilailla oli myös pääsääntöisesti parempaa, joten tehtävät valmistuivat usein nopeammin kuin ne olisivat valmistuneet lähiopetuksessa.

Etäopetukseen osallistuminen oli vapaaehtoista ja monille haastavaa erilaisista syistä johtuen. Osalla tilanteen nopea muuttuminen, etäkoulun ja perheen etätöiden yhteensovittaminen oli haastavaa. Etäopetus oli monella tapaa erilaista ja vaati omatoimisuutta oppilaalta. Lisäksi varsinkin nuorempien oppilaiden kohdalla etäopetukseen osallistuminen edellytti vanhempien osallistumista ja apua. Osalla vanhempia ei ollut mahdollisuutta tähän, mutta toisaalta moni aikuinen koki yhdessä lapsen kanssa etätehtävien parissa työskentelyn antoisaksi. Usealle etäopetus mahdollisti perheen yhteiset taidehetket kotona, joihin ei normaalisti olisi mahdollisuutta oppilaiden ollessa lähiopetusryhmissä. Palautetta kodeista saatiin sähköpostin välityksellä tai videovälitteisen etäopetuksen aikana.

Opetuksen aikana kotona työskentelystä ja valmiista teoksista pyydettiin ottamaan kuvia ja lähettämään opettajille. Tämän avulla opettaja pystyi antamaan tarvittaessa ohjeita työskentelyyn ja henkilökohtaista palautetta. Työskentely- ja teoskuvia julkaistiin lisäksi Forssan lasten ja nuorten kuvataidekoulun Facebook- ja Instagram-tileillä.

Muutos kodeissa aikaisempaan saattoi olla suuri. Monilla aikuisilla omien etätöiden järjestäminen, lasten etäkoulun hoitaminen ja mahdollisesti pienempien lasten päivähoidosta kotihoitoon jääminen tuottivat uudenlaisia haasteita. Arjen järjestäminen ja pakollisten asioiden hoitaminen vaati paljon energiaa. Muuttunut tilanne heijastui myös kuvataidekoulun etäopetukseen. Etäopetukseen ja etätehtävien tekemiseen osallistuminen vaihteli oppilaiden kohdalla. Osa oppilaista ei osallistunut lainkaan etäopetukseen, osa puolestaan osallistui tehtävien tekemiseen aktiivisesti. Videovälitteiseen etäopetukseen

siirryttäessä tavoitettiin lisää oppilaita, jotka eivät olleet osallistuneet aikaisempien sähköpostitse ohjeistettujen tehtävien tekemiseen.

2.3 Opettajien haastattelu

Haastattelin Forssan lasten ja nuorten kuvataidekoulun opettajia 10.6.2020. Haastattelu toteutettiin vapaamuotoisena teemahaastatteluna puistopiknikin yhteydessä ja siihen osallistuivat kaikki kuvataidekoulun opettajat eli yhteensä kahdeksan opettajaa itseni lisäksi. Haastattelu noudatti teemahaastattelulle tyypillistä rakennetta ja taltioitiin myöhempää analyysiä varten. Aineistoa käsiteltiin anonyymisti. Taltioinnista koottiin olennaiset asiat tekemällä muistiinpanot äänitallenteen sisällöstä, minkä avulla saadaan käsitys Forssan lasten ja nuorten kuvataidekoulun etäopetuksesta keväällä 2020.

Haastattelun rungoksi laadittiin kahdeksan kysymystä (ks. liite1). Haastattelun avulla pyrittiin löytämään vastauksia siihen, miten etäopetusta voisi kehittää. Haastattelun kysymyksissä käsiteltiin kokemuksia etäopetuksesta opettajan näkökulmasta. Haastattelussa selvitettiin, kuinka etäopetus on toteutettu teknisesti ja kuinka se onnistui. Lisäksi selvitettiin millaiset tehtävät ja materiaalit toimivat etäopetuksessa opettajien mielestä ja kuinka etäopetus eroaa lähiopetuksesta. Lopuksi pohdittiin, millaisia toiveita opettajilla on etäopetuksen kehittämisen suhteen.

Etäopetuksen järjestämiseksi Forssan lasten ja nuorten kuvataidekoulun opettajilla oli käytössä kuvataidekoulun kannettavia tietokoneita. Tarvittavia välineitä ei kuitenkaan ollut riittävästi, minkä vuoksi osa käytti opetuksen järjestämiseen omaa läppäriä tai kännykkää. Forssan lasten ja nuorten kuvataidekoulun opettajat toteuttivat etäopetuksen pääasiassa Zoom-yhteyden avulla. Osa toteutti opetuksen WhatsApp-ryhmien kautta. Osa yhdisteli opetuksessaan näitä kahta. Videovälitteinen etäopetus järjestettiin pääosin Forssan kuvataidekoulun opetusluokista käsin.

Oppilaat käyttivät etäopetuksessa kännyköitä, tabletteja ja tietokoneita. Oppilaat kokivat pienemmät laitteet, kuten kännykät, toimiviksi. Ne olivat käteviä, sillä ne eivät vieneet paljoa pöytätilaa, kun samaan aikaan teki tehtäviä. Lisäksi osassa tehtäviä kännykät olivat käteviä, jos esimerkiksi tehtävää tehtiin ulkona. Joissakin perheissä oli haasteita, jos moni perheenjäsen tarvitsi yhtä aikaa jotakin laitetta.

Jonkin verran löytyi myös oppilaita, jotka eivät halunneet osallistua videovälitteiseen etäopetukseen. Opettajat antoivat heille etätehtäviä varten kirjalliset ohjeet, joiden avulla heidän oli mahdollista tehdä tehtävät itsenäisesti kotona.

Pienempien oppilaiden kohdalla kuvayhteys videoyhteyden aikana oli tärkeää. Isommat oppilaat puolestaan halusivat osallistua videovälitteiseen etäopetukseen pääosin ilman omaa videokuvaa.

Opettajat kokivat onnistuneensa uudenlaisen tekniikan käytön kanssa ja saivat samalla karistettua omia ennakkoluulojaan sen käytön suhteen. Zoom-opetuksessa haasteita tuotti aluksi oppituntien rytmittäminen ja oppilaiden tasapuolinen huomioiminen. Tässä koettiin kuitenkin alun haasteiden jälkeen onnistumisia ja Zoom-opetus koettiin opettajien näkökulmasta pääasiassa onnistuneeksi.

Opettajat kertoivat, että oppilaiden etätyöskentely erosi lähiopetuksen työskentelystä. Osalle oppilaista työskentelyn aloittaminen itsenäisesti kotona oli selkeästi haasteellista. Osa oppilaista puolestaan työskenteli kotona huolellisemmin. Tähän saattoi vaikuttaa se, että työskentelyyn oli mahdollista käyttää enemmän aikaa ja toisille rauhallisempi työympäristö toimi paremmin. Pääasiassa koettiin, että oppilaat käyttäytyivät rauhallisemmin ja keskittyneemmin etäopetuksessa kuin lähiopetustilanteessa. Rohkeimmat oppilaat olivat eniten äänessä Zoom-opetusten aikana. Osa vilkkaammista ryhmistä käyttäytyi etäopetuksessa samaan tapaan kuin lähiopetuksessa. Kotona työskentely etäopetuksen aikana mahdollisti ja osittain myös edellytti vanhempien osallistumisen opetukseen, mikä koettiin hyväksi asiaksi.

Vastauksista kävi ilmi, että tehtävien sisältöjä ja materiaaleja jouduttiin muokkaamaan jonkin verran keväälle laadituista tuntisuunnitelmista. Osa joutui muuttamaan suunnitelmia paljon ja osa pystyi noudattamaan lähes täysin alkuperäistä ryhmän tuntisuunnitelmaa etäopetukseen siirtymisestä huolimatta.

Eniten jouduttiin huomioimaan työskentelytilan ja materiaalien käyttöä, mutta etäopetuksen ei koettu rajaavan juurikaan materiaalien käyttömahdollisuuksia. Kuitenkin erityisesti pienempien oppilaiden kohdalla täytyi ottaa huomioon, että työskentely ei voi olla kovin sotkuista kotiympäristössä toisin kuin kuvataidekoulun tiloissa.

Osalla ryhmistä oli jäänyt lähiopetuksessa keskeneräisiä töitä, jotka tehtiin etäopetuksessa valmiiksi. Tämä koettiin haastavaksi, sillä työskentelyn etenemistä oli hankala

seurata ja työvaiheiden ohjeistaminen oli vaikeaa. Opettajan olisi tärkeää nähdä koko ajan työn eteneminen, jolloin pystyy neuvomaan juuri silloin kun tarvitsee.

Etäopetuksessa oli haastavaa opetuskerran aikatauluttaminen ja materiaalien jakaminen. Työskentely eteni eri tahtia, osalla nopeammin ja osalla hitaammin. Lisäksi osa oppilaista työskenteli tehtävien parissa omalla ajalla videotapaamisen jälkeen, jolloin tehtävät olivat valmiita liian nopeasti, vaikka samaa tehtävää oli tarkoitus jatkaa useammalla opetuskerralla. Lähiopetus mahdollistaa lisätehtävien antamisen eri tavoin kuin etäopetus. Lisäksi lähiopetuksessa oppilailla on käytössä kuvivihkot, joilla tasataan työskentelyn eritahtisuutta. Toisaalta etäopetus koettiin intensiivisemmäksi ja opetuskertojen lyhentäminen oli mahdollista. Tärkeimmäksi asiaksi etäopetuksessa nostettiin tehtävänannon ja ohjeiden selkeys.

Opettajat kokivat etäopetuksessa käytettävän tekniikan suurimmiksi haasteiksi huonot nettiyhteydet kodeissa. Osa arvioi, että etätöiden vuoksi kotona saattoi olla moni laite yhtä aikaa päällä, mikä saattoi vaikuttaa yhteyden huonoon laatuun. Lisäksi oli jonkin verran oppilaita, jotka eivät ohjeista huolimatta syystä tai toisesta saaneet videoyhteyttä toimimaan. Osalla oli myös ongelmia äänen toimivuuden kanssa. Osalla ääni ei kuulunut lainkaan tai se oli liian hiljainen. Moni käytti chattitoimintoa, jonka avulla pystyi kommunikoidaan. Haasteeksi nousi lisäksi tehtävien kommentointi ja palautteen antaminen, sillä videoyhteyden kautta kuva näkyi huonosti. Ongelmana saattoi olla huono yhteys tai se, ettei lapsi osannut näyttää työtänsä kameralle. Osa opettajista koki helpommaksi pyytää työstä valokuvan, jonka avulla he antoivat työstä palautetta.

Tärkeimpiä toiveita etäopetuksen kehittämisen suhteen olivat etäopetuksessa käytettävän teknologian helppokäyttöisyys ja yhteensopivuus. Toiveissa olisi, että löytyisi hyvä paketti/kokonaisuus, jolloin ei tarvitsi käyttää montaa eri ohjelmaa. Toivottiin myös tehtävänannon tallennusmahdollisuutta, mikä helpottaa opettajan työtä, mikäli oppilas ei pysty osallistumaan johonkin opetuskertaan.

Tärkeintä etäopetuksessa opettajien mielestä oli, että yhteydet toimivat hyvin eri laitteilla. Lisäksi opettajia jäi kiinnostamaan voisiko eri ohjelmia kätevästi yhdistellä keskenään, onnistuisiko esimerkiksi videoyhteys Bulb-sovelluksen kanssa.

3 PEDAGOGISET KÄYTÄNNÖT VERKKOYMPÄRISTÖSSÄ

Digitalisaatio ja teknologia luovat paljon mahdollisuuksia, mutta myös vaatimuksia niin opettajalle kuin oppilaalle. Digitalisaation ja teknologian hyödyntäminen opetuksessa ja oppimisessa edellyttävät uusien taitojen omaksumista. Lisäksi tarvitaan uudenlaisia työvälineitä ja laitteita.

Digitalisaatio muuttaa yhteiskuntaa. Lähes kaikilla Suomessa on käytössään jokin digitaalinen väline. Useat lapset ovat taitavia digitaalisen teknologian viihteellisessä ja sosiaalisessa käytössä. Haastavaa on, kuinka näitä taitoja saadaan siirrettyä luovaan opiskelukäyttöön. Useilla oppilailla voi olla ongelmia motivoitua ulkoa ohjattuihin opiskelukäytäntöihin. (Korhonen & Kangas 2020, 14–15.)

Seuraavaksi tarkastelen sitä, miten teknologiaa voisi hyödyntää oppimisen tukena, mitä se meiltä edellyttää oppimisympäristöjen ja pedagogiikan osalta. Lisäksi esittelen tässä kehittämishankkeessa testattua digitaalista sovellusta, jota voidaan hyödyntää opettamisessa ja oppimisessa.

3.1 Teknologia oppimisen tukena

Digitaalisen teknologian hyödyntäminen opetuksessa on nyt ajankohtaisempaa kuin koskaan. Sen tarpeellisuus tiedostettiin jo ennen koronapandemiaa, mutta viimeistään nyt se on tullut osaksi jokaisen arkipäivää. Teknologia kehittyi ja sen mahdollisuudet ovat lähes rajattomat.

Opetuksen kehittäminen, ajanmukaisten välineiden käyttö ja oppimisympäristöjen laajentaminen kodin ulkopuolelle on hyödyllistä. Lisäksi tulee pohtia, kuinka oppimista voidaan tukea uudenlaisissa oppimisympäristöissä. Tarvitaan kokeilunhalua ja aitoa pyrkimystä opetuksen kehittämiseen. Sosiaalisen median palveluita voidaan käyttää esimerkiksi oppijoiden yhteisölliseen työskentelyyn. Opetusta varten on kehitetty myös erilaisia verkkosovelluksia. (Pönkä 2017, 9.)

Pönkä kirjoittaa kuinka sosiaalista mediaa voidaan käyttää opetuksen apuna. Tärkeä näkökulma opetuksen ja oppimisen tukemisen lisäksi on se, että sosiaalisen median

toimintaperiaatteiden osaaminen on osa yleissivistystä. Sosiaalisen median tunteminen ja käyttötaidot, erilaiset tekniset taidot ja verkossa toimimisen sosiaaliset taidot ovat tärkeitä nykypäivän digitalisoituvassa yhteiskunnassa. (Pönkä 2017, 9.) Lisäksi tulee huomioida oppilaiden laitteiden, digitaalisten oppimisympäristöjen sekä oppimateriaalien hyödyntäminen. (Opetushallitus 2017, 10.)

Teknologiasta onkin muodostunut osa suomalaista arkipäivää. Parhaimmillaan se luo ihmisille uudenlaisia mahdollisuuksia ja vapautta toimia. Teknologia muuttuu ja kehittyy, joten se edellyttää myös paljon lähes jatkuvaa uusien laitteiden ja ohjelmien käytön opettelua. Huomioitavaa on se, kuinka niiden mahdollisuuksia opitaan hyödyntämään. (Niemi & Multsilta 2014, 25–27.)

Teknologian hyödyntämisen mahdollisuudet ovat monipuoliset opetuksessa ja koulutuksessa. Verkko-opetuksesta käytetään monia eri käsitteitä kuten verkko-oppiminen, verkkopohjaiset oppimisympäristöt ja verkkokurssit. Matikaisen mukaan verkkopohjaiset oppimisympäristöt ovat koulutusteknologian muoto ja ne voidaan määritellä vuorovaikutuskanavien ja erilaisten tietokantojen muodostamaksi kokonaisuudeksi. Verkkokurssi puolestaan on suppeampi ja rakennettu ohjaamaan rajatun oppilasryhmän oppimista tietyn teeman ympärillä. Teknologian avulla voidaan motivoida lapsia ja nuoria oppimaan uudella tavalla. Verkon ja opetusteknologian avulla voidaan yhdistää median tai verkon viihdekäyttöä ja oppimista. (Matikainen 2008, 139–140.)

Satakunnan ammattikorkeakoulu on perehtynyt digitaalisten oppimisympäristöjen kehittämiseen. Julkaisussa eOppimisen aika pedagogiikkaa ja digityökaluja kerrotaan muutoksesta myös kuvataiteen opetuksessa. Kuusimäen mukaan digitalisaatio on antanut perinteisen aikaan ja paikkaan sidonnaisen opetuksen uudistamiseen uusia työkaluja. Videoista, kuvista ja erilaisista digitaalisista materiaaleista on tullut osa meidän aramme. (Kuusimäki 2018, 58.)

Oppimiskokemus asiakkaan näkökulmasta on tärkeä osa digitaalisen opetuksen kehittämistä. Kuvataiteen opetuksen digitalisointi mahdollistaa luopumisen aikaan ja paikkaan sidotusta opetuksesta. Digitaalisten menetelmien käyttö opetuksessa mahdollistaa myös asiakkaiden eli opiskelijoiden yksilöllisen ajankäytön suunnittelun ja antaa näin ollen tilaa vapaalle taiteen tekemiselle. Asiakkaan tarpeiden ymmärtäminen ja sen tiedon siirtäminen tukemaan oppimista määrittelee onnistumista. (Kuusimäki 2018, 58.)

3.2 Verkko-opetuksen oppimisympäristö ja pedagogiikka

Oppimisympäristöt voidaan jakaa kolmeen perustyyppiin, joita ovat avoin oppimisympäristö (esimerkiksi kirjasto), kontekstuaalinen oppimisympäristö (esimerkiksi armeija) ja teknologinen oppimisympäristö (esimerkiksi verkko- tai tietokonepeli). Avoin oppimisympäristö antaa oppilaalle enemmän vapautta ja oppimistehtävä voi olla avoin eli soveltava. Avointa oppimisympäristöä voidaan kuitenkin rajata erilaisilla valinnoilla, jotka liittyvät opiskelutahtiin, aikaan, paikkaan ja oppisisältöihin. Kontekstuaalisella oppimisympäristöllä tarkoitetaan oppimisen ja opiskelun siirtämistä todellisiin tai niitä jäljitteleviin ympäristöihin. Siinä oppiminen tapahtuu todellisten ongelmanratkaisutehtävien kautta. Teknologiapohjainen oppimisympäristö on rakennettu opetusteknologian varaan tai ”sisään”, eli voidaan puhua tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämisestä opetuksessa ja opiskelussa. Opetusteknologian sisäänrakennettu ympäristö tarkoittaa esimerkiksi verkkosivuston oppimateriaaleja ja tehtäviä. Tällainen oppimisympäristö on henkilökohtainen ja tukee muun muassa oppimistavoitteiden ja opiskeluprosessin hallintaa sekä vuorovaikutusta muiden oppijoiden kanssa. (Manninen ym. 2007, 29–35.)

Verkko-opetus eroaa monella tavalla perinteisestä lähiopetuksesta. Matikaisen mukaan verkko-opetuksen avoimesta oppimisympäristöstä voidaan puhua uudenlaisena pedagogisena ajattelutapana. Tässä yhteydessä avoimella oppimisympäristöllä tarkoitetaan muun muassa vapautta paikasta ja ajasta, oppijan tahdonmukaista opiskelutahtia, itseopiskelua ja menetelmien monipuolisuutta. Verkko-opetuksen avoin oppimisympäristö korostaa oppijan sisäistä motivaatiota, itsenäisyyttä ja itseohjautuvuutta. Se myös mahdollistaa vuorovaikutteisuuden ja itsearviointin. (Matikainen 2008, 141.)

Olennainen osa oppimista on vuorovaikutus. Vuorovaikutus muuttui sosiaalisen median myötä 2000-luvulla nopeaksi ja tavoitettavaksi. Sosiaalisen median viestintävälineet kuten Facebook, Twitter ja blogit tavoittavat hetkessä miljoonia ihmisiä. Sosiaalinen media on tärkeä kanava oppimistapahtumissa. Sosiaalista mediaa voidaan kuitenkin käyttää niin hyvään kuin pahaankin. (Niemi & Multisilta 2014, 27.)

Verkko-opetuksen oppimisympäristöt korostavat oppijan roolia. Tärkeää on kuitenkin myös se, kuinka opettaja toimii. Verkossa opettaminen on erilaista ja opettajalta edellytetään erilaisia rooleja ja monipuolista osaamista. Voidaan puhua organisaattorin roolista, sosiaalisviestinnällisestä roolista, pedagogisisällöllisestä roolista ja tietoteknisiin tehtäviin liittyvästä roolista. Organisaattorin rooli pitää sisällään opetus- ja

opiskeluprosessin kokonaisvaltaista organisoimista. Sosiaalisviestinnällisellä roolilla tarkoitetaan monipuolista vuorovaikutusta opiskelijan kanssa ja ymmärrystä erityisesti verkossa tapahtuvasta vuorovaikutuksesta, sillä opettaja ei pysty näkemään opiskelijaa ja hänen reaktioitaan. Pedagogis-sisällöllinen rooli on tietyn asiantuntija-alueen hallintaa ja pedagogista osaamista. Tietoteknisiin tehtäviin liittyvä rooli tarkoittaa osaamista toimia tietoteknisessä ympäristössä. (Matikainen 2008,142–144.)

Matikainen tuo esiin verkko-opetuksessa omalla kohdallaan esiin nousseen tärkeä kyvyn ennakoita asioita. Verkko-opetuksessa korostuu ohjaus- ja oppimisprosessin huolellinen suunnittelu. Hänen mukaansa opettajan toiminta muuttuu opettamisesta oppimisen ohjaajaksi. (Matikainen 2008, 144.)

3.3 Bulb-sovellus

Etäopetuksen kehittäminen kuvataidekoululla edellyttää uusia digitaalisia välineitä verkkoympäristössä toimimiseen. Pohdimme erilaisia vaihtoehtoja kuvataideopetuksen näkökulmasta yhdessä Forssan kuvataidekoulun johtavan opettajan Teija Laurosen kanssa toukokuussa 2020. Tarve olisi löytää etäopetukseen soveltuva digitaalinen työkalu, jota voisi mahdollisesti hyödyntää myös muihin kuvataidekoulun tulevaisuuden tarpeisiin kuten oppimisen seuraamiseen ja palautteen antamiseen.

Keskustelun jälkeen päädyin ottamaan yhteyttä Ilona IT-yritykseen sähköpostin välityksellä. Sähköpostiyhteydenoton jälkeen otin yhteyttä myös puhelimitse. Keskustelin yhteistyön mahdollisuuksista ja etäopetuksen kehittämisestä Ilona IT:n asiantuntijana ja kouluttajana työskentelevän Risto Korhosen kanssa. Lisäksi pohdimme, mikä voisi olla sopiva vaihtoehto kuvataidekoulun tarpeeseen. Etäopetuksen järjestämistä varten ja kuvataidekoulun mahdollista muuta käyttöä ajatellen kiinnostavimmaksi vaihtoehdoksi valikoitui Bulb-sovellus. Sovimme yhteistyön aloittamisesta ja Bulb-sovelluksen testaamisesta Forssan lasten ja nuorten kuvataidekoulun opetuskäytössä. Sovimme, että testamme Bulbin käyttöä yhden lukuvuoden ajan. Tämän jälkeen pohdimme sen soveltuvuutta kuvataidekoulun käyttöön jatkossa.

Bulb on digitaalinen portfoliojärjestelmä. Sitä voidaan hyödyntää erilaisissa työyhteisöissä, kuten opetuskäytössä. Sovellus mahdollistaa opettajalle materiaalien jakamisen yksittäisille oppilaille ja ryhmälle. Sen avulla voi palauttaa tehtyjä tehtäviä ja seurata

ryhmän jäsenten työskentelyn prosesseja. Palautteen antaminen ja arviointi on mahdollista tehdä tehtäväpalautusten yhteydessä. (Ilona 2020.)

Bulb on melko uusi sovellus Suomessa ja sitä on testattu vasta vähän opetuskäytössä. Tutustuin aluksi Bulbiin kuuntelemalla Bulb-Webinaarin (Bulb-webinar 2020). Esiin nousi vastaavia huomioita kuin lähdekirjallisuudessakin. Maailma digitalisoituu. Opetus muuttuu, oppiminen ja opetusmateriaalit muuttuvat. Digitaalisessa oppimisympäristössä haasteena voi olla, kuinka saadaan kaikki oppilaat pysymään samassa aikataulussa. Opettaja etenee tietyllä aikataululla, mutta osa oppilaista voi olla hitaampia. Toisaalta digitaalinen oppimisympäristö luo mahdollisuuden työskentelyyn kotona, mutta edellyttää myös omatoimisuutta. Se myös mahdollistaa oman persoonallisuuden esiintuomisen portfolioissa eri tavalla kuin luokkaopetuksessa, jossa yksilöitä ei aina ole mahdollista huomioida rajallisten resurssien, kuten ajan ja oppilaiden lukumäärän vuoksi.

Haastavaa voi olla se, kuinka rakentaa oppimisprosessi niin että lapsi oppii, vaikka opettaja ei ole fyysisesti paikalla. Tärkeää on kiinnittää huomioita oppimismateriaalien lisäksi siihen, kuinka lapsi oppii seuraamaan ja dokumentoimaan omaa oppimistaan ja taitojen kehittymistä. Oman tekemisen ja työskentelyn videoiminen tai valokuvaaminen voivat olla hyödyllisiä apuvälineitä. Opettajan on mahdollista antaa palautetta oppilaille portfolioon kautta. Halutessaan myös oppilaiden vanhemmille voi luoda tilit, jolloin heidän on mahdollista kommentoida tehtäviä ja lapsen oppimista. (Bulb 2020.)

Tutustuin Bulbin toimintaan itsenäisesti perehtymällä verkosta löytyvään materiaaliin ja kuuntelemalla webinaareja. Lisäksi sain tukea ja koulutusta Ilona IT:n Risto Korhoselta. Koulutus tapahtui Zoomin välityksellä.

Bulbin käyttö aloitetaan luomalla henkilökohtainen tili Bulbin nettisivulla, minkä jälkeen omalle Bulb-tilille voidaan luoda erilaisia sivuja ja kokoelmia. Sivuille on mahdollista lisätä esimerkiksi tekstiä, kuvia ja videoita. Bulbiin on helppo ladata verkon kautta ilmaisia kuvia, joita voi etsiä erilaisten englanninkielisten hakusanojen avulla. Vaihtoehtoisesti sinne voi ladata myös omia kuvia tai videoita. Luotujen materiaalien tallennus tapahtuu automaattisesti Bulbiin. Bulbiin luotuja sivuja ja mallipohjia on mahdollista hyödyntää seuraavien tehtävien suunnittelussa. Niitä voi myös jakaa muiden opettajien käyttöön niin halutessaan.

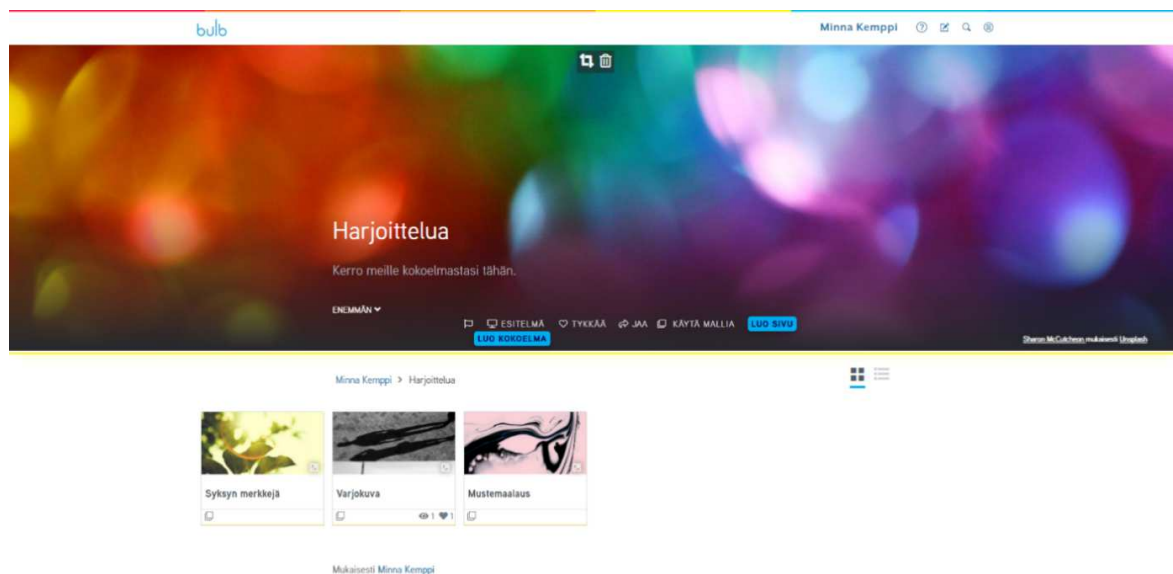
Bulbin käyttö on opettajille ilmaista. Oppilaita varten koulun tarvitsee ostaa lisenssi Bulbin käyttöön. Hinta määräytyy oppilasmäärän mukaan. Oppilas voi muokata Bulbiin luotua portfolioa vuoden ajan opiskelun päättymisen jälkeen. Tämän jälkeen oppilas voi

ostaa Bulbin lisenssin ja jatkaa portfolion muokkaamista. Opiskelun aikana koottu portfolio jää oppilaalle, vaikka hän lopettaisi opiskelun eikä haluaisi ostaa lisenssiä. Näin ollen opiskelun aikana koottu portfolio ja tehty työ ei mene hukkaan vaan jää opiskelijalle muistoksi.

Bulb-sovellus on helppokäyttöinen ja sitä voidaan käyttää erilaisilla laitteilla. Se toimii tietokoneiden, läppäreiden ja tablettien ohella hyvin myös kännykällä. Tämän laiteyhteensopivuuden vuoksi Bulbissa tekstin ja ulkoasun muokkaamisen mahdollisuudet ovat rajalliset, mutta toisaalta sen ansiosta sisältöjen tekeminen on myös selkeää.

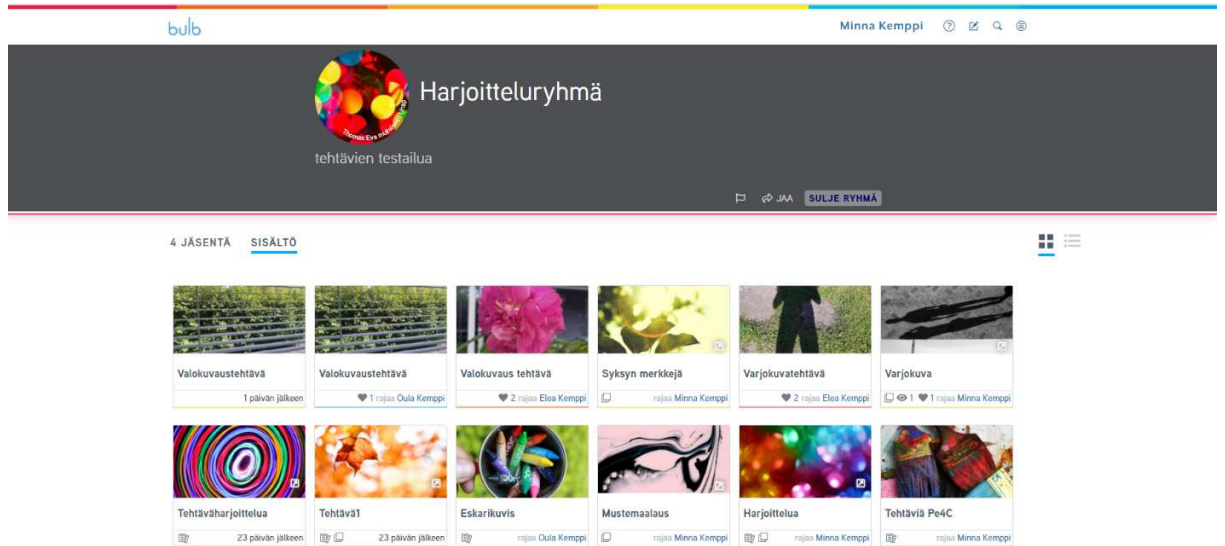
Bulbissa voi luoda paljon erilaisia sivuja ja sisältöjä. Niiden näkyvyyden muille voi valita. Sivujen luomisen jälkeen sovellus kysyy, julkaistaanko sivu. Mahdollisuus on julkaista myöhemmin tai heti. Julkaisun näkyvyyden voi määritellä itse. Se voi olla julkinen tai näkyvissä tietylle organisaatiolle, ryhmälle tai henkilölle. Julkaisusta voi myös luoda yksityisen linkin, jonka voi jakaa haluamilleen henkilöille.

Bulbin käyttöön tutustuminen tapahtui parhaiten kokeilemalla erilaisia toimintoja ja mahdollisuuksia. Oman kokeilemisen ja testaamisen ohella harjoittelimme Bulbin käyttöä myös omien lasteni kanssa. Teimme lapsilleni omat Bulb-tilit Forssan kuvataidekoulun organisaatiotilin alle. Loin Bulbiin eräänlaisen ”harjoitteluryhmän”, jossa itse opettajan roolissa jaoin tehtäviä.

Kuva 1. Kuvakaappaus. Bulb-näkymä luomastani harjoittelua kansioista.

Omat lapseni puolestaan tekivät tehtäviä ja harjoittelivat niiden palauttamista Bulbissa. Tämän avulla Bulbin toiminta tuli tutuksi niin oppilaan kuin opettajan näkökulmasta, ja pystyin saamaan käsityksen, kuinka voisin sitä hyödyntää omassa opetustyössäni.

Kuva 2. Kuvakaappaus. Bulb-näkymä luomani harjoitteluryhmän sivulta.

Kehittämishankkeeni aikana perehdyin Bulbin keskeisiin toimintoihin opetuksen näkökulmasta. Keskityin omassa harjoittelussani opetusmateriaalien tekemiseen ja siihen, kuinka niiden jakaminen oppilaille toimii. Kesän ja alkusyksyn 2020 aikana sain riittävästi kokemusta, jotta pystyin aloittamaan Bulbin käytön ja harjoittelun kuvataidekoulun opetuksessa syyskuussa 2020.

4 TEHTÄVÄKOKONAISUUDEN SUUNNITTELU

Vaikka oppiminen on erilaista lähi- ja etäopetuksessa, niissä voidaan soveltaa samoja taidekasvatuksen lähtökohtia. Osa taidekasvatusta on taideteosten katsominen ja niiden tulkinta. Sava kirjoittaa taiteen ja taidekasvatuksen avulla tehtävästä tulkinnasta. Hänen mukaansa oppimistapahtuman perustana ovat aina katsojassa heräävät tunnekokemukset ja elämismaailma. Lisäksi oppimiseen tarvitaan kokemusten yhteistä jakamista ja kuuntelemista, kuinka eri tavoin muut voivat kokea saman teoksen. Lisäksi tarvitaan tietoa ja teoriaa, jotta teoksia voi tulkita ja antaa niille merkityksiä. (Sava 2007, 116.)

Rusasen ja kumppaneiden mukaan monipuolisen kuvataiteellisen toiminnan suunnittelussa tarvitaan ennakkoluulotonta mieltä. Kasvattajan on myös tärkeää tunnistaa oma käsitys taiteesta. (Rusanen, Kuusela, Rintakorpi & Torkki 2014, 12.)

Rusasen ja kumppaneiden mukaan kuvataiteellisen toiminnan suunnittelu, toteutus ja arviointi voidaan ajatella matkana. Kuvataiteellisen matkan suunnittelua varten voidaan esittää kuusi kysymystä eli suunnittelutimantti. Kysymykset miksi, mitä ja miten selvittävät toiminnan tavoitteen, työskentelymenetelmät ja toiminnan sisällöt. Kysymykset kuka, missä ja milloin määrittelevät toimintaan osallistujat, oppimisympäristön ja ajankohdan. Vastaamalla timantin kysymyksiin toimintaa voidaan suunnitella ja valmistella monipuolisesti. (Rusanen ym. 2014, 58.)

Harjoiteltuani Bulbin käyttöä aloin suunnitella tehtäväkokonaisuutta, joka toimisi lähiope tuksen lisäksi etäopetuksessa. Pohdin, millainen kokonaisuus soveltuisi etäopetukseen ja innostaisi oppilaita kotona työskentelyyn. Lisäksi pohdin, millaisia eroja lähi- ja etäopetuksessa on tehtävän suunnittelun näkökulmasta.

Tehtävien suunnittelussa on tärkeää huomioida se, että tehtävien sisältö on kiinnostava. Oppilaat eivät ole entuudestaan tuttuja, mikä tuo tähän haasteita. Usean vuoden opetuskokemuksen myötä itselleni on kuitenkin syntynyt melko hyvä käsitys, millaiset tehtäväsällöt voisivat kiinnostaa mahdollisimman monenlaisia oppilaita. Suunnittelussa tulee myös huomioida, että etäkurssille osallistuvilla ei välttämättä ole aiempaa kokemusta taiteen tekemisestä ja tekniikoista.

Vaikka etäkurssille osallistujilta ei edellytetä aiempaa kokemusta taiteen tekemisestä, on tehtävien tavoitteena kuitenkin tarjota oppilaille mahdollisuus tutustua erilaisiin

materiaaleihin ja tekniikoihin. Lisäksi on tarkoitus kannustaa löytämään omia luovia ratkaisuja ja toteutustapoja tehtävien tekemiseen sekä luoda positiivisia kokemuksia.

4.1 Teema

Opetuksen suunnittelun lähtökohdaksi on mielekästä valita teema. Hyvä teema on sopivan laaja ja monipuolinen, ja antaa tilaa lapsen omalle luovuudelle ja tulkinnoille. Hyvä teema myös rajaa aihealuetta. Neljän opetuskerran pituisesta kokonaisuudesta saa rakennettua teeman avulla kiinnostavan ja teeman aihetta ehtii käsitellä eri näkökulmista erilaisten tekniikoiden avulla. Forssan lasten ja nuorten kuvataidekoulun lukuvuoden 2020–2021 teema on luonto, mikä toimii luontevasti myös etäopetuksen tehtäväkokonaisuuden teemana.

Kärkkäisen (2005, 58) mukaan yksi taidekasvatuksen tärkeistä tavoitteista on lisätä tietoisuutta elämän ilmiöistä omia kokemuksia ja havaintoja tutkimalla. Luontoteemaa voi käsitellä monin eri tavoin. Luontoteeman voi liittää vuodenaikaan ja sen ilmiöihin ja siihen voi liittyä olennaisena osana ympäristön havainnointia ja tutkimista. Luontoteemaan on luontevaa yhdistää omia havaintoja ja kokemuksia. Luonnon tarkkailu on helppoa, sillä se kuuluu läheisesti jokaiseen päivään. Jo omassa pihapiirissä tai koulumatkalla voi nähdä esimerkiksi puita ja taivasta sekä havainnoida niiden muutoksia vuoden aikojen mukaan.

4.2 Materiaalit

Kärkkäisen (2005,58) mukaan tärkeä osa taidekasvatusta on rohkaisu havaintojen tekemiseen sekä materiaalien ominaisuuksien, välineiden ja työtapojen huomioiminen. Hänen mukaansa kuvataideopetuksen ytimeen kuuluvat monipuoliset materiaalit, jotka mahdollistavat myös kolmiulotteisten tilasuhteiden tarkastelun ja työtavat.

Materiaalien suunnittelussa tulee huomioida niiden monipuolinen käyttö ja mahdollisuudet erilaisiin työskentelytapoihin. Laadukkaat ja inspiroivat materiaalit myös kannustavat työskentelyyn. Monet tekniikat hyötyvät lisäksi laadukkaiden materiaalien käytöstä, esimerkiksi akvarellipaperin laatu vaikuttaa työn lopputulokseen. Työn jälki ja tekemisen mielekkyys ovat erilaisia, kun on mahdollisuus hyviin ja monipuolisiin materiaaleihin.

Etäopetuksen materiaalien tulisi olla laadultaan vastaavia kuin lähiopetuksessa käytettävät materiaalit.

Etäopetukseen soveltuvat materiaalit voivat olla monipuolisia. Tärkeimpinä ominaisuuksina tulee huomioida materiaalien turvallisuus ja helppokäyttöisyys. Turvallisuus on tärkeä kriteeri luonnollisesti myös lähiopetuksen materiaaleja valitessa, mutta korostuu etäopetuksessa.

Etäopetuksessa käytettävät materiaalit eivät saa olla millään tavalla vaarallista tai edellyttää työläitä puhdistusprosesseja kotioiloissa. Hyvänä lähtökohtana materiaalivalinnoille voi pitää vesiliukoisten materiaalien käyttöä. Materiaalien suunnittelussa on tärkeää huomioida se, että niitä olisi sopivasti. Neljän kerran etäopetuskurssin materiaaleja suunniteltaessa tulee myös huomioida, että materiaalien määrän ja monipuolisuuden suhde kurssin keston. Kovin laajaa materiaalivalikoimaa ei siis voi ottaa neljän kerran pituiselle kurssille.

Kokemukseni lähiopetuksen perusteella on se, että oppilaiden kohdalla on paljon vaihtelua siinä, millaisista materiaaleista ja tekniikoista he pitävät eniten. Moni pitää saven kanssa työskentelystä, mutta osa taas ei lainkaan. Maalaaminen ja siihen liittyvät kokeilut ovat olleet usein mieluisia. Nuoremmilla oppilailta (alle 12-vuotiaat) on usein paljon kiinnostusta uudenlaisten materiaalien kokeiluun.

Materiaalien monipuolisuuteen, turvallisuuteen ja uudenlaisten tekniikoiden kokeilemiseen pohjautuen suunnittelin materiaaleja etäkurssien tehtävien toteutukseen. Materiaaleiksi valikoituivat muste, vesivärit, akryylivärit ja savi yhdistettynä muun muassa luonnonmateriaalien hyödyntämiseen sekä laadukkaisiin papereihin.

Vaikka kaikki tehtävien tekemiseen tarvittavat materiaalit löytyivät oppilaille pakatuista materiaalikasseista, oli materiaaleja suositeltavaa etsiä joitakin tehtäviä varten itse luonnosta, kuten erilaisten ruokojen kerääminen ruokokynätehtävää varten.

Kuva 3. Etäkurssin tehtävämateriaaleja.

4.3 Tekniikat

Tekniikat kulkevat käsikädessä materiaalivalintojen kanssa. Tekniikoiden tulee siis sopia käytettävissä oleviin materiaaleihin. Etäopetusta suunniteltaessa tekniikoiden tulee olla sellaisia, että ne soveltuvat helposti kotona työskentelyyn.

Lähiopetuksessa oppilaat tulevat tutuiksi, sillä usein opettaja on opettanut samoja oppilaita jo useamman vuoden ajan. Opettaja tietää, millaisia tekniikoita on jo opettanut oppilaille. Hänellä on myös käsitys siitä, millaisia taitoja oppilailla on entuudestaan. Näiden tietojen pohjalta uusien asioiden opettaminen ja myös oppiminen on helpompaa, sillä uuden oppiminen pohjautuu usein aiemmin opituille taidoille tai niiden kertaamiselle. Aiemmin opittuja taitoja voi myös soveltaa ja hyödyntää uusien tekniikoiden oppimiseen.

Etäopetuksessa puolestaan oppilaat ovat uusia, eikä heidän taitojaan ja osaamistasoaan tunne. Sen vuoksi on hyvä huomioida, että tehtävissä käytettävät tekniikat eivät ole liian vaativia oppilaiden itsenäiseen työskentelyyn. Uuden oppiminen on tärkeää, mutta vähintään yhtä tärkeää on saada ilon ja onnistumisen kokemuksia. Etäopetuksessa käytettävien tekniikoiden tulee olla sellaisia, että niissä on paljon liikkumavaraa. Käytettävän tekniikan rajoissa on siis mahdollista toteuttaa vaihtelevia töitä ja sisällöltään erilaisia teoksia.

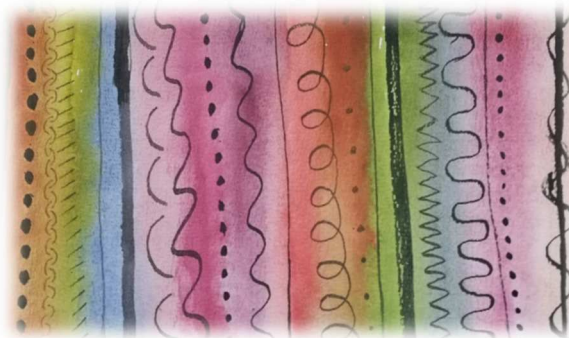
4.4 Tehtävät

Tehtäväkokonaisuus suunniteltiin neljän opetuskerran pituiseksi kokonaisuudeksi. Yhden opetuskerran pituus oli kaksi oppituntia (2x45 min). Lähiopetuksen ryhmän yksi opetuskerta oli siis kestoaltaan 2x45 minuuttia. Lähiopetuksessa oppituntien väliin sisältyy noin 10–15 minuutin pituinen evästauko. Tauko on tarpeellinen, sillä usein kuvataidekoululle tullaan suoraan koulusta. Eväiden syönti ja tauko työskentelystä auttaa keskittymään.

Tehtävien sisältö etäopetuksessa oli sama kuin lähiopetuksessa. Ajankäyttö etäopetuksessa oli kuitenkin erilaista. Etäkurssin oppilaiden oli mahdollista työskennellä itse valitsemana ajankohtana. Tehtävien tekemiseen oli mahdollista käyttää enemmän tai vähemmän aikaa kuin lähiopetuksessa työskenneltäessä. Hyödyllistä kuitenkin oli kertoa etäopetuksen oppilaille etukäteen, millainen aika tehtävän tekemiseen oli suunniteltu.

Tehtäväkokonaisuuden tehtävät suunniteltiin luontoteeman mukaan. Tehtävien sisällöissä oli ajatuksena aloittaa helposta ja siirtyä asteittain haasteellisempiin tehtäviin, kun oppimisympäristö ja työskentelyvälineet tulevat tutuiksi. Tehtävien kuvauksien yhteydessä näkyvien teoskuvien julkaisuun on kysytty lupa niiden tekijöiltä. Tehtävien sisältö ja materiaalit olivat seuraavat:

Tehtävä 1. Ruokokynämaalaus. Ruokokynämaalaus–tehtävässä käytetään ruokoa, mustetta, akvarellipaperia ja vesivärejä. Ensimmäiseksi tehdään omat ruokokynät. Tämän jälkeen harjoitellaan erilaisten kuvioiden ja valöörien maalaamista ruokokynillä akvarellipaperille. Lopuksi harjoitellaan vesivärien käyttöä maalaamalla tausta vapaavalintaisilla väreillä. Ruokokynien ja musteen käyttöä harjoitellaan myös seuraavaa tehtävää varten.

Kuva 4. Etäopetuksen oppilaan ruokokynämaalaus

Tehtävä 2. Merenrantamaalaus. Merenrantamaalaus–tehtävässä käytetään ruokokyniä, mustetta, akvarellipaperia ja vesivärejä. Tehtävässä maalataan ruokokynillä merenrantamaisema. Oma mielikuvitusta ja luovuutta saa hyödyntää keksimällä, mitä kaikkea merenrannalta löytyy. Lisäksi jatketaan ensimmäisessä tehtävässä aloitettua valöörien harjoittelemista maalaamalla varjokohtia musteella. Lopuksi työ maalataan vesiväreillä märälle paperille.

Kuva 5. Etäkurssin oppilaan tekemä merenrantamaalaus

Tehtävä 3. Musteoksat ja press print lehdet

Musteoksien ja press print lehtien tekemisessä käytetään mustetta, akvarellipaperia, vesivärejä, press print levyä ja akryylivärejä. Tehtävässä harjoitellaan ensin erilaisten vihreiden sekoittamista vesivärien sinisen ja keltaisen värinapin avulla. Märän vesivärimalauksen pintaan ripotellaan suolaa ja tutkitaan samalla, miten se vaikuttaa värien lopputulokseen. Kuivan taustan päälle puhalletaan pillin ja musteen avulla oksia. Lopuksi leikataan press print levystä lehdenmallisia kuvioita ja painetaan akryylivärillä keltaisia ja oransseja lehtiä oksille. Työn voi koristella halutessaan hileellä.

Kuva 6. Etäkurssin oppilaan tekemä musteoksat ja press print lehdet maalaus.

Tehtävä 4. Kettulautaset. Kettulautaset-tehtävässä käytetään punasavea, joka saa polton jälkeen kauniin punertavan värin. Aluksi savi vaivataan ja kaulitaan levyksi. Savilevyn pintaan piirretään puutikun avulla ketun pää. Sen jälkeen lisätään yksityiskohtia piirtämällä tai kiinnittämällä osia. Työssä harjoitellaan savityöskentelyn eri vaiheita ja viimeistelyä.

Kuva 7. Etäkurssin oppilaan tekemä kettulautanen

5 TESTAUS JA PALAUTE

Etäopetuskurssin pilotti toteutettiin Bulb-sovelluksella. Ennen testaamisen aloitusta Forssan kuvataidekoululle luotiin Bulbiin organisaatiotili, minkä alle loin oman opettajatiilin. Aluksi harjoittelin Bulbin käyttöä ja tutustuin sen mahdollisuuksiin opetuskäytössä lähiopetusryhmän kanssa. Lähiopetusryhmän koko oli 10 oppilasta ja he olivat iältään noin 10-vuotiaita. Ryhmän oppilaat yhtä lukuun ottamatta loivat Forssan kuvataidekoulun alle omat Bulb-tilit. Lähiopetusryhmän oppilaiden kanssa oli tarkoitus harjoitella Bulbin käyttöä myös oppilaan näkökulmasta. Lähiopetusryhmän opetukseen pystyi kuitenkin osallistumaan myös ilman Bulb-tilin käyttöönottamista.

Etäopetuksen testiryhmää suunniteltaessa tärkeä näkökulma on kuvataideopetuksen saavutettavuus. Kulttuuripalveluiden saavutettavuudella tarkoitetaan sitä, minkälaisia ja miten paljon niitä on kunnassa tarjolla. Saavutettavuus puolestaan määritellään niin, että kulttuuripalvelut ovat erilaisten ihmisten saatavilla riippumatta heidän ominaisuuksistaan. Saavutettavuuden esteitä voivat olla muun muassa sosiaaliset tai taloudelliset tekijät. (Houni, Turpeinen & Vuolasto 2020, 18.) Saavutettavuuden näkökulma huomioitiin myös tämän kehittämishankkeen etäkurssin suunnittelussa. Keskeistä oli selvittää, millaisille kohderyhmille etäopetusta suunnataan ja kuinka etäopetus toteutetaan.

Etäopetuksen testiryhmään osallistumista päätettiin mainostaa Forssan seudulla. Mainokset suunnitteli Forssan kuvataidekoulun opettaja Tiina Leppämäki. Mainosta jaettiin Forssan kuvataidekoulun somekanavilla (Facebook, Instagram). Lisäksi tulostettiin paperisia mainoksia, joita jaettiin suoraan Kojjärven päiväkotikoululle. Kojjärven päiväkotikoulu sijaitsee noin 18,5 kilometriä Forssasta ja siellä on oppilaita yhteensä noin 80. Koulun oppilaat tulevat alueen kylistä noin 30 kilometrin säteellä. Mainostaminen Kojjärven päiväkotikoululla oli tärkeää, sillä samalla pystyi kartoittamaan millaista kiinnostusta Forssan lähiseuduilla asuvilla lapsilla voisi olla osallistua Forssan lasten ja nuorten kuvataidekoulun toimintaan.

Etäopetusryhmään oli aikaa ilmoittautua noin viikko mainosten jakamisesta eli se tapahtui nopealla aikataululla. Etäkuvikseen ilmoittautuminen tapahtui ilmoittautumislinkin kautta suoraan Forssan kuvataidekoululle. Tavoitteena oli saada noin 10 oppilaan testiryhmä. Etäopetusryhmään ilmoittautuminen ja sen alkaminen tapahtui melko nopealla aikataululla oppilaiden näkökulmasta.

Mainosten yhteydessä kerrottiin, että etäkurssin testiryhmä liittyy opintojeni kehittämishankkeeseen, jonka pohjalta tehdään opinnäytetyö. Osallistumalla etäkurssille lupautui lisäksi täyttämään lyhyen palautekyselyn liittyen etäkurssin toteuttamiseen. Kurssille osallistuminen oli ilmaista, mutta osallistujilta laskutettiin materiaalimaksu. Etäopetukseen suunniteltuja tehtäviä varten pakattiin materiaalipaketit. Lisäksi ohjeistettiin keräämään ja hyödyntämään luonnosta löytyviä materiaaleja osana tehtäviä. Etäopetuksen materiaalipaketin sai hakea Forssan kuvataidekoululta tai Kojjärven päiväkotikoululta sovittuna aikana.

Etäkurssin testiryhmään ilmoittautui 12 oppilasta, joista kolme oli Forssan alueelta ja loput lähiseudulta. Etäkurssin toteutus ajoittui syyslukukaudelle 2020.

5.1 Testaaminen lähiopetuksessa

Bulbin testaaminen lähiopetuksessa alkoi yhteydenotolla vanhempiin, jossa kerroin kehittämishankkeestani. Kerroin vanhemmille Bulbin toiminnasta ja siitä, että sitä on tarkoitus testata kuvataidekoulun opetuksessa. Lisäksi lähetin koteihin ohjeet, kuinka oppilaalle luodaan oma Bulb-tili.

Bulb-tilien luomiseen tarvitsee oman sähköpostiosoitteen. Lasten ollessa alaikäisiä, tilit päätettiin luoda vanhempien sähköpostien alle. Bulb-tilille pystyi kuitenkin valitsemaan haluamansa käyttäjänimet, eli oppilaat pystyivät aloittamaan portfolioiden luomisen omalla nimellään. Tulevaisuudessa niin halutessaan oppilailta on mahdollisuus siirtää jo tehdyt portfolioit oman sähköpostin alle.

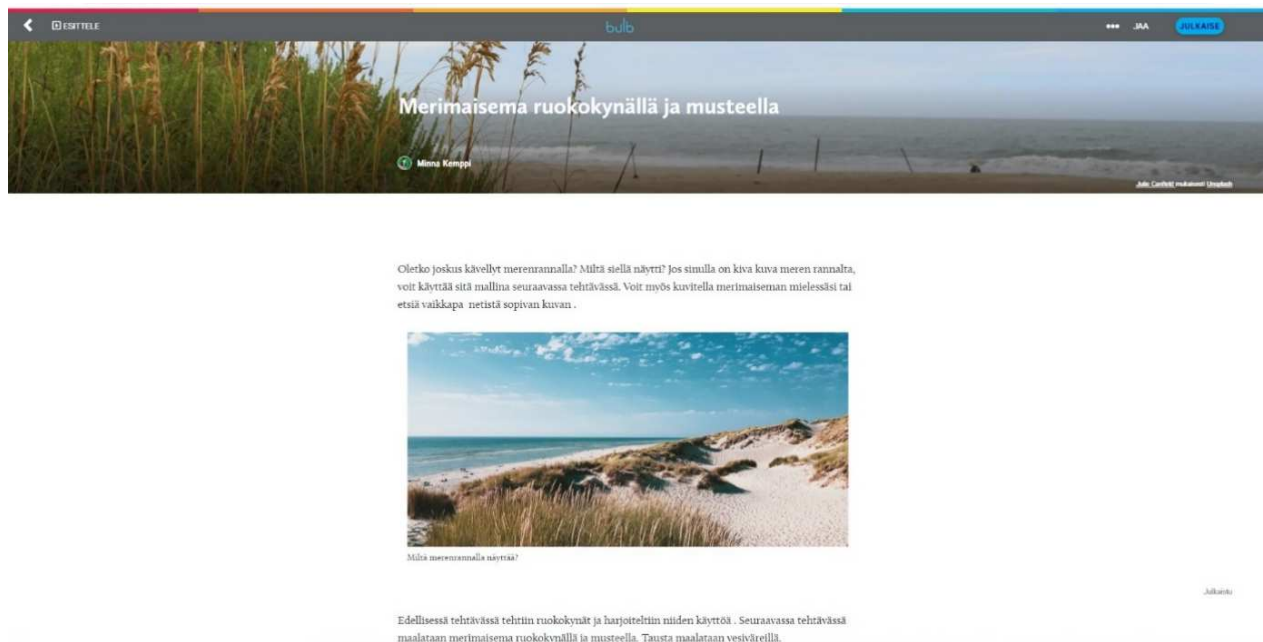
Lähiopetusryhmän kymmenestä oppilaasta yhdeksän oli luonut oman Bulb-tilin. Tämän jälkeen heille oli mahdollista luoda oma opetusryhmä Bulbiin. Lähiopetusryhmän kanssa harjoittelimme oppilaiden omien portfolioiden rakentamista. Tavoitteena oli, että oppilas kuvaa työskentelyään ja valmiin teoksen omaan portfolioon. Lisäksi tavoitteena oli, että jokaisen opetuskerran jälkeen jokainen lataa yhden valitsemansa kuvan ryhmän yhteisille sivuille. Ryhmän sivuilla ne olisivat nähtävillä ryhmän jäsenille. Kuvien alle olisi lisäksi mahdollista kommentoida ja/tai tykätä kuvasta vastaavalla tavalla kuin esimerkiksi sometileillä.

Jokaisella neljällä lähiopetuskerralla katsoimme tunnin aluksi tekemäni opetusmateriaalit yhdessä ryhmän kanssa. Opetusmateriaalit olin tehnyt valmiiksi Bulbiin luomalla jokaista opetuskertaa varten oman tehtäväsivun. Tehtäväsivu koostui tekstistä, kuvista ja

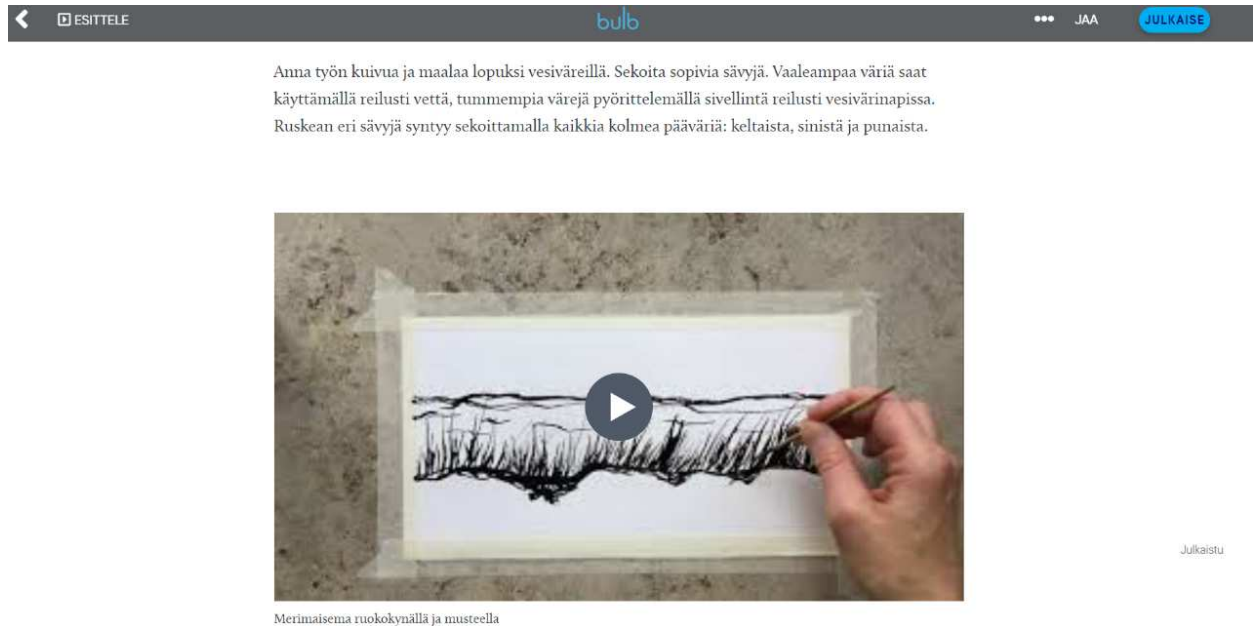
videosta, jonka sai upotettua sivulle. Yksi tehtäväsivu sisälsi toisin sanoen kaikki yhden tehtävän opetusmateriaalit.

Laadin Bulbin avulla tehtävät tunneille tekemäni tehtävärungon avulla. Tehtävärunko sisälsi seuraavat asiat:

1. ideakuva ja lyhyt inspiraatioteksti, jossa viitataan omiin kokemuksiin (esimerkiksi oletko joskus käynyt merenrannalla)
2. lyhyt tehtäväkuvaus, siitä, mitä ollaan tekemässä
3. materiaalikuva tehtävässä käytettävistä materiaaleista
4. lyhyet työohjeet
5. opetusvideo

Kuva 8. Kuvakaappaus. Bulb-näkymä merimaisema-tehtäväsivusta.

Kuva 9. Kuvakaappaus. Bulb-näkymä merimaisema-tehtäväsivusta.

Uudenlainen opetustapa ja opetusmateriaalit kiinnostivat oppilaita. Bulbin selkeys ja visuaalisuus innostivat lähiopetuksen tunneilla. Lähiopetuksen opetustilanteessa havaittiin, että materiaalien ohjeet katsottiin keskittyneesti mutta lisäohjeita tarvittiin työskentelyn alkuun pääsemiseksi. Uudenlaisen opetustavan omaksuminen vaatii aikaa ryhmältä, joka on jo tottunut johonkin muuhun. Kiinnostavin huomio oli kuitenkin se, että Bulbista oltiin innostuneita.

Oman portfolion rakentaminen osoittautui haastavaksi. Vaikka siihen oli selkeästi innostusta, se oli hieman vaativaa. Oppilaat tarvitsivat paljon apua niin omille tileille kirjautumiseen kuin kuvien lataamiseen. Materiaalin lataaminen oli hieman erilaista erilaisilla kännyköillä. Lisäksi joillakin oppilaille oli haasteena huono nettiyhteys, jolloin Bulbin käyttö oli hankalaa. Oppitunneilla olisi tarvinnut enemmän aikaa siihen, että olisi ehtinyt harjoittelemaan oppilaiden kanssa henkilökohtaisesti Bulbin käyttöä.

Haastavaa oppilaiden portfolioiden rakentamisen seuraamisessa oli lisäksi se, että portfolioita ei julkaistu julkisesti. Oppilaat ovat siis saattaneet koota portfolioita, mutta se ei näy opettajalle. Oman arvioni mukaan moni arempi oppilas on saattanut myös jättää kuvia julkaisematta ryhmän sivulle, vaikka olisikin niitä oppituntien aikana ottanut.

Lähiopetusryhmän kanssa Bulbin käyttöä jatketaan kevätlukukaudella 2021. Pohdittavaksi jää, kuinka nämä haasteet ratkaistaan.

5.2 Testaaminen etäopetuksessa

Etäopetusryhmän kanssa teimme vastaavat tehtävät kuin lähiopetusryhmän kanssa. Opetusmateriaaleja muokkasimme etäopetusta varten mahdollisimman selkeiksi. Tavoitteena oli, että opetusmateriaalien avulla pystyisi kuka tahansa ilman aikaisempaa kokemusta taidetyöskentelystä tekemään annetut tehtävät.

Ennen etäkurssin aloitusta tein lyhyen esittelyvideon kurssista. Video kuvattiin ulkona ja kerroin siinä lyhyesti itsestäni ja kurssin teemasta sekä sisällöstä. Pidin tärkeänä, että kurssille osallistuvat näkevät myös opettajan lyhyen videoesittelyn välityksellä. Uskon, että tämä oli mielekästä myös vanhemmille.

Etäopetus koostui lähiopetuksen tapaan neljästä eri tehtävästä. Tehtävämateriaalien jakaminen onnistui luomalla Bulbiin tekemistäni tehtäväsivusta linkit, jotka jaoin kerran viikossa tiistaisin sähköpostin välityksellä. Linkkiä klikkaamalla pääsi tehtäväsivulle ja tehtävän sai jokainen tehdä parhaiten itselle sopivalla ajalla. Aikaa yhden tehtävän tekemiseen oli varattu noin viikko. Valmiista töistä pyysin palauttamaan kuvan maanantai-iltaan mennessä sähköpostitse. Vastaamalla viesteihin annoin jokaiselle oppilaalle erikseen lyhyen kirjallisen palautteen tehdystä tehtävästä. Palautteen avulla pyrin kannustamaan oppilaita ja kertomaan, mikä tehtävien tekemisessä oli onnistunut erityisen hyvin.

Etäopetuksen oppilaiden vanhemmat eivät kokeneet mielekkääksi luoda Bulb-tilejä, sillä etäkurssi oli lyhyt eikä etäkurssille osallistuminen edellyttänyt tilien luomista. Tämän vuoksi oppilaat eivät päässeet Bulbiin katsomaan tehtävämateriaaleja suoraan, vaan ne täytyi jakaa linkin välityksellä. Samoin tehtävien palautus täytyi hoitaa sähköpostin välityksellä, sillä Bulbin käyttö niiden palautukseen olisi myös edellyttänyt Bulb-tiliä.

Oppilaiden sähköpostitse palauttamat tehtäväkuvat koostin omaksi sivuksi Bulbiin ilman tekijöiden nimiä ja jaoin kurssin osallistujille, jotta he näkevät minkälaisia töitä ryhmässä on syntynyt. Pidin tärkeänä, että myös etäkurssilla tulisi ryhmään kuulumisen tunne. Sekä minusta että oppilaista oli kiinnostavaa huomata, kuinka erilaisia töitä syntyi, vaikka tehtävä ja materiaalit olivat samoja kaikille.

Etäkurssin aikana Bulbin käyttö sujui hyvin, eikä ongelmia ilmennyt. Tehtävien tekemiseen liittyen en saanut yhteydenottoja vaan työskentely sujui hyvin annettujen opetusmateriaalien avulla. Joitakin haasteita ilmaantui tehtävämateriaalien ohjeistuksen suhteen. Tehtäviä varten varatut paperit olivat joillakin menneet sekaisin, mutta niiden kokoja pystyi kuitenkin soveltamaan ja muuttamaan hieman seuraavia tehtäviä varten.

Tehtävät oli mahdollista tehdä materiaalien avulla täysin omatoimisesti kodeissa. Viimeisen tehtävän eli savesta tehdyn kettulautasen kohdalla halukkailla oli mahdollisuus tuoda savityö kuvataidekoululle poltettavaksi. Savitöissä tärkeä osa prosessia on saven muotoilu. Savitöiden polttaminen keramiikaksi tekee niistä kestävämpiä ja mahdollistaa esineiden käytön. Savitöiden poltto edellyttää keramiikkauunin käyttöä, sillä polttolämpötila on korkea (noin 1050°C). Yhtä kurssille osallistujaa lukuun ottamatta kaikki toivat työnsä poltettavaksi.

5.3 Palaute

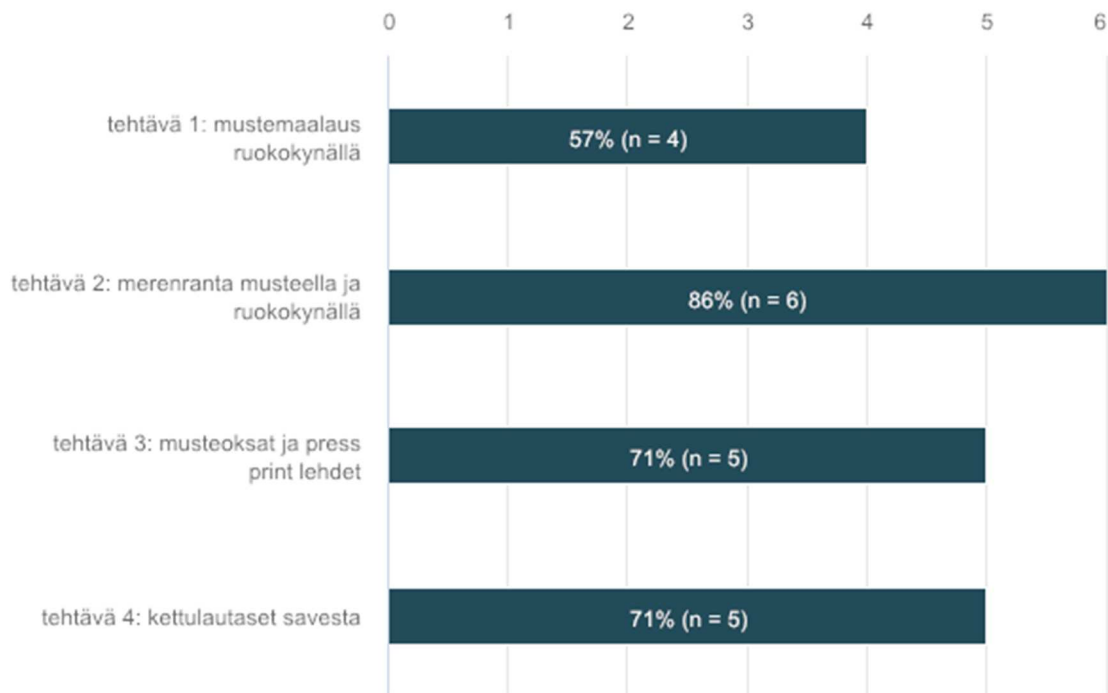
Etäopetuskurssin päättymisen jälkeen lähetin etäkurssin osallistujille sähköpostilla palautekyselyn (ks. liite 2). Palautekysely koski ainoastaan etäopetukseen osallistuneita oppilaita, sillä lähiopetuksen ryhmä jatkaa normaalisti toimintaansa myös kevätlukukaudella 2021. Lähiopetusryhmän kanssa on lisäksi tarkoitus jatkaa Bulbin käytön harjoittelua.

Etäkuviksen palautekysely toteutettiin Webropol-kyselynä. Tärkeimmät selvitettävät asiat olivat osallistujien mielipiteet tehtävien sisällöstä, tehtävien materiaaleista, opetusmateriaaleista ja toiveet etäkurssien toteutuksen suhteen tulevaisuudessa. Kysely koostui kahdeksasta kysymyksestä, joista puolet olivat monivalintakysymyksiä tai kysymyksiä, joissa valittiin sopivin vaihtoehto asteikolla 1–5. Loput kysymykset olivat avoimia kysymyksiä, joihin oli mahdollista kirjoittaa haluttu vastaus.

Kyselyyn sai vastata yksin tai yhdessä vanhemman kanssa. Etäkurssille osallistui kaksi perhettä, joissa sisarukset osallistuivat kurssille. Vastauksia vastausajan puitteissa tuli yhteensä seitsemän, mutta osa vastauksista saattaa siis koskea kahta kurssille osallistunutta lasta.

Kyselyn ensimmäisessä osiossa selvitettiin, mitkä kurssin tehtävistä olivat osallistujien mielestä kiinnostavia. Mahdollisuus oli valita useampi vastausvaihtoehto. Vastausten perusteella kaikki tehtävät kiinnostivat ainakin osaa vastaajista. Vähiten oli pidetty

tehtävästä 1 (4 vastaajaa), jossa harjoiteltiin ruokokynällä maalausta. Eniten pidettiin tehtävästä 2 (6 vastaajaa), jossa maalattiin merenrantamaisema. Tehtävä 3, jossa tehtiin musteoksat ja press print lehdet sekä tehtävä 4, jossa tehtiin kettulautaset savesta, olivat myös pidettyjä (5 vastaajaa). (Ks. kuvio 1.)

Kuvio 1. Vastausten jakaantuminen kyselyn kysymyksessä, mitkä etäkurssin tehtävistä olivat kiinnostavia.

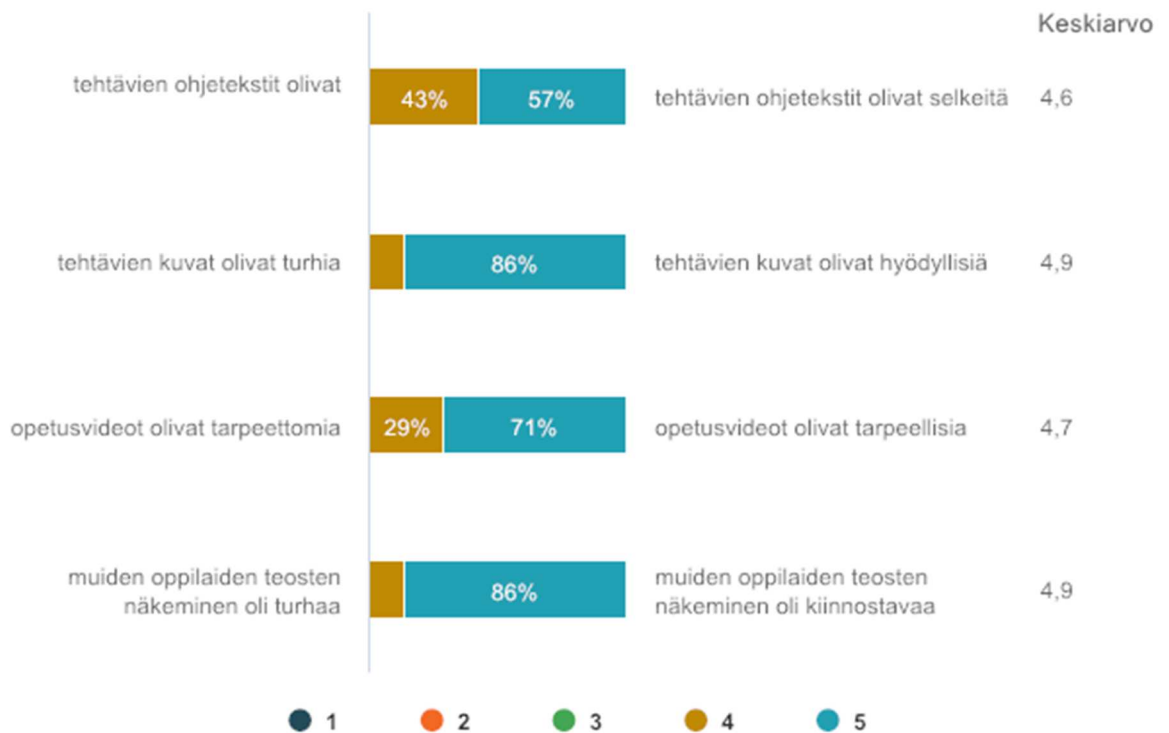
Palautteen perusteella tehtävien tekeminen onnistui suurimmalta osalta hyvin. Jollekin ruokokynällä maalaaminen ja vesivärien käyttö oli vaikeaa, joku koki saven muotoilun haastavaksi. Toisaalta juuri näissä moni taas oli kokenut onnistuneensa, joten selkeästi ei voida sanoa, että jokin tehtävä oli liian vaikea tai todella helppo.

Tehtävät koettiin monipuolisiksi ja niihin varatut materiaalit innostaviksi. Materiaaleja oli riittävästi ja osalla niitä jäi yli. Se koettiin hyväksi asiaksi, sillä ne voi hyödyntää myöhemmin omien taideteosten tekemiseen. Avokysymysten vastausten perusteella kurssin materiaaleista pidettiin ja toiveena esitettiin lisää luonnonmateriaalien hyödyntämistä.

Opetusmateriaalien arviointi koostui tekstien, kuvien, videoiden ja tehtyjen töiden kuvausteiden arvioinnista 1-5-asteikolla, jossa asteikon arvo 1 kuvasti opetusmateriaalin

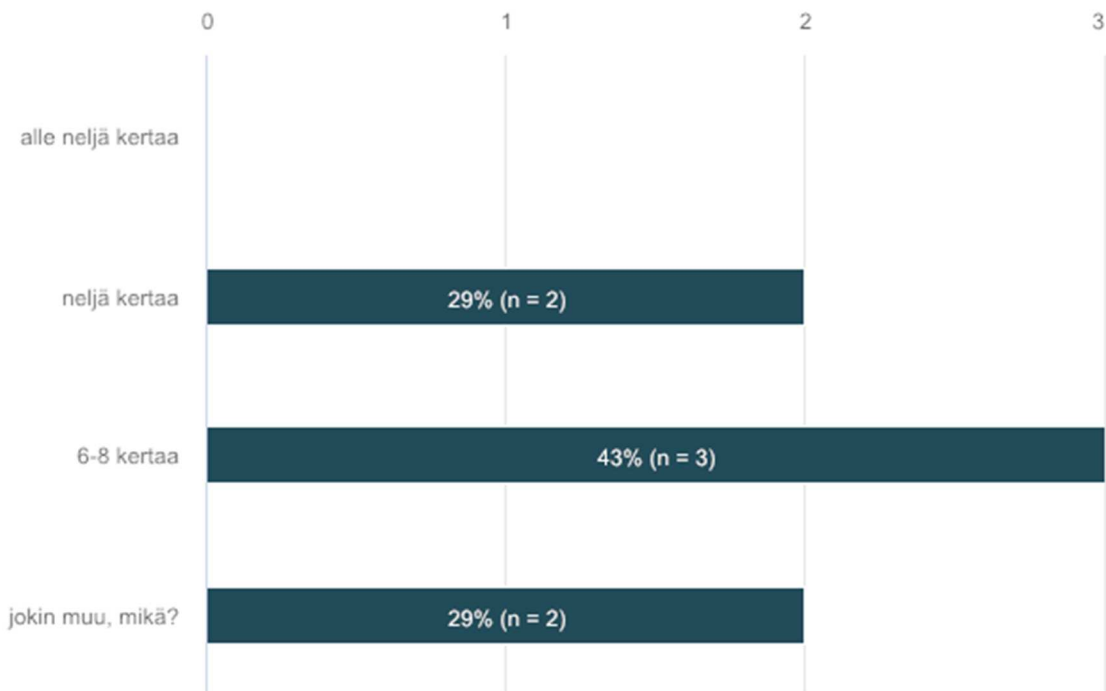
kokemista turhaksi tai tarpeettomaksi. Asteikon 5 vaihtoehto puolestaan vastasi opetusmateriaalin kokemisen hyödylliseksi tai tarpeelliseksi.

Kokonaisuudessaan opetusmateriaalit arvioitiin selkeiksi, hyödyllisiksi ja kiinnostaviksi. Niiden osalta ei kaivattu juurikaan muutoksia, ainoastaan paperien kokojen ohjeistusta toivottiin selkeämmäksi. (Ks. kuvio 2.)

Kuvio 2. Vastausten jakaantuminen kyselyn kysymyksessä koskien opetusmateriaaleja.

Etäkuviksen keston oli mahdollista valita usean vaihtoehdon välillä tai ehdottaa jotain omaa toivetta. Eniten kannatusta sai vaihtoehto, jossa etäkuviskertoja olisi kuudesta kahdeksaan. Kahden vastaajan mielestä neljän kerran kokonaisuuden sopivaksi ja kaksi vastaajaa toivoi pidempää etäkuviskurssia. (Ks. kuvio 3.)

Kuvio 3. Vastausten jakaantuminen kysymyksessä koskien sopivaa etäkuviskurssin kestoa.

Etäkuviskurssin suhteen oli lopuksi mahdollisuus esittää toiveita. Tärkeimmäksi toiveeksi nousi se, että kurssille toivottiin jatkoa. Toiveissa oli myös yhden teeman ympärille suunniteltu pidempi kurssi, monipuoliset tekniikat, joita ei tule kotona kokeiltua. Lisäksi toivottiin etäkuviskurssia myös aikuisille. Palautteessa nousi esiin myös testikurssin edullinen hinta, mikä luonnollisesti koettiin hyvänä asiana. Jatkossa etäkurssin eivät kuitenkaan voi toteutua pelkällä materiaalimaksulla, joten selvitettäväksi jää miten hinnoitella kurssi niin, ettei kurssin hinta tule esteeksi osallistumiselle.

Etäkurssin aikana olin sähköpostin välityksellä yhteydessä koteihin. Tehtävälinkkien ohessa lähetin viikoittain lyhyet sähköpostiviestit, jolloin sain myös jonkin verran palautetta tehtävistä. Päälimmäiseksi nousi positiivinen vastaanotto. Kodeissa oltiin tyytyväisiä etäkurssin mahdollisuuteen niin lasten kuin aikuistenkin puolesta. Viesteissä ilmaistiin selkeästi toive kurssin jatkolle.

6 LOPUKSI

Luova toiminta ja taiteen tekeminen on tärkeää. Nykypäivänä digitaalinen teknologia tarjoaa lähes rajattomat mahdollisuudet myös taiteen opetukseen. Tässä kehittämishankkeessa testattiin Bulb-sovellusta, mikä on yksi tapa ja mahdollisuus toteuttaa etäopetusta. Bulbin testaaminen on ollut hyödyllistä ja opettavaista, vaikka päähuomio olikin mielekkään etäopetuskurssin suunnittelussa ja toteutuksessa.

Etäopetuksen kehittäminen on ollut mielenkiintoinen ja ajankohtainen projekti. Sen aikana olen oppinut paljon uudenlaisissa opetusympäristöissä toimimisesta. Digitalisaatio on tullut monella tavalla tutuksi ja sen käyttö on muotoutunut osaksi omaa toimintaa niin opetusympäristönä kuin opetusmateriaalien tuottamisen osalta.

Etäopetusta on ollut kiinnostavaa testata etäkurssin muodossa. Mielenkiintoista oli myös vertailla eroavaisuuksia lähi- ja etäopetuksen välillä ryhmien tehdessä vastaavan sisältöisiä tehtäviä. Kehittämishankkeessa tehdyn testauksen perusteella tehtävien siirtäminen etäopetukseen ja täysin kotona itsenäisesti suoritettaviksi onnistui yllättävän hyvin. Olin varautunut kysymyksiin ja lisäohjeiden antamiseen. Etäopetuksen testikurssin aikana kysymyksiä ei kuitenkaan juuri tullut vaan työskentely sujui hyvin annettujen ohjeiden ja materiaalien avulla.

Kyselyn avulla kerätyn palautteen perusteella etäopetuskurssi koettiin mielekkääksi. Oma kokemukseni on sähköpostiviestien ja työskentelykuvien perusteella se, että etäkurssille osallistuneet lapset olivat innostuneita ja motivoituneita työskentelystä. Saadun palautteen perusteella tällaiselle toiminnalle on ollut tarvetta ja sille on kysyntää myös tulevaisuudessa. Kyselyn avulla saatiin kartoitettua sitä, mikä olisi sopiva etäkurssin pituus ja toiveita sisällön suhteen. Tämä auttaa suunnittelutyötä tulevaisuudessa.

Tammikuussa 2021 tätä kirjoittaessani pandemiatilanne ei ole vielä ohi vaan se vaikuttaa edelleen jokaisen elämään. Kuvataidekoulujen osalta Taiteen perusopetusliitto ei tee omia ohjeistuksia tai suosituksia, vaan oppilaitokset noudattavat niille suunnattuja viranomaissuosituksia ja -ohjeita. (Artsedu 2020.)

Mahdollista on, että rajoitukset vaikuttavat edelleen lähiopetuksen järjestämiseen, jolloin kaikki kuvataidekoulun opetus siirtyy etäopetukseen. Tämä kehittämishanke on ollut hyödyllinen, sillä sen aikana saatuja tuloksia ja oman ammattitaidon kehittymistä on mahdollisuus hyödyntää myös lähiopetusryhmien työssä. Mahdollista on myös

tulevaisuudessa jatkaa etäkurssien kehitystyötä kuten tässä kehityshankkeessa eli niin, että lähi- että etäopetusryhmät toimivat rinnakkain.

Etäopetuksen testikurssi oli osallistujille ilmainen ja he maksoivat ainoastaan materiaalmaksun. Etäopetuskurssien kehittämistyön seuraava vaihe onkin hinnoitella kurssi ja tarjota maksullisia etäkurssikokonaisuuksia. Seuraavat etäkurssikokonaisuudet suunnitellaan neljän kerran pituisiksi, mutta tulevaisuudessa voidaan suunnitella monenlaisia ja eri pituisia kokonaisuuksia. Etäkurssien pituudet ja käytettävät materiaalit vaikuttavat hinnoitteluun. Saavutettavuuden näkökulmasta tulee pohtia lisäksi etäkurssien hinnoittelua niin, että mahdollisimman monella olisi mahdollisuus osallistua kuvataidekoulun toimintaan.

Tulevaisuudessa etäkurssitarjonnan suunnittelussa tärkeä kohderyhmä on edelleen syrjäseutujen kouluikäiset lapset. Tarkoituksena on lisäksi tarjota etäkurssijaksoja lasten lisäksi myös aikuisille. Kuvataidekoulun etäkurssien avulla yhä useammilla on mahdollisuus osallistua kuvataidekoulun opetukseen asuinpaikasta riippumatta ja siten saada tasavertaiset mahdollisuudet osallistua kuvataidekoulun opetukseen. Suunnitelmia kehittämistyön jatkamiseksi on jo aloitettu Forssan kuvataidekoululla testiryhmän päätyttyä. Ensimmäiset maksulliset etäkuviskurssit toteutetaan kevätlukukaudella 2021.

Etäkurssien sisältöjä on mielekästä suunnitella erityisesti materiaalit ja tekniikat huomioiden. Etäkurseille sopivien materiaalien suunnittelussa on tarkoitus tehdä yhteistyötä tavarantoimittajien kanssa materiaalien pakkaamisessa ja toimituksessa asiakkaalle. Etäkurssin materiaalien pakkaaminen ja toimitus tulee olla mahdollisimman helppoa ja vaivatonta niin kuvataidekoulun kuin kurssille osallistujan näkökulmasta. Yhteistyötä tekemällä ja sopivien materiaalipakettien avulla etäkurssitarjontaa on mahdollista laajentaa isommalle asiakaskunnalle. Etäkurseille osallistuminen voi tulevaisuudessa olla mahdollista miltä paikkakunnalta tahansa. Tällaisen toiminnan onnistuminen vaatii vielä monenlaista työtä, mutta onnistuessaan se lisää taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta merkittävästi.

Etäkurssin järjestämisessä testattu Bulb-sovellus on yksi mahdollinen vaihtoehto etäkurssien järjestämiseen. Opetusmateriaalien luominen Bulbiin on ollut itselle mielenkiintoista ja motivoivaa, sillä Bulb on osoittautunut helppokäyttöiseksi ja visuaalisesti kiinnostavaksi. Digitaalisten sovellusten hyödyntäminen opetuksessa on ollut itselleni aivan uutta ja niiden käyttämiseen on syntynyt tarve koronaviruspandemian siivittämänä. Vaikka aikaisempaa omakohtaista kokemusta teknologian hyödyntämisestä

opetuskäytössä itselläni ei ollutkaan, koen että Bulb-sovelluksen toimintaperiaatteet ja käyttö oli helppo omaksua.

Bulb-sovelluksen käyttö oppilaan näkökulmasta osoittautui hieman haastavammaksi. Lähiopetusryhmän kanssa oli tavoitteena luoda jokaiselle ryhmän oppilaalle oma Bulb-tili Forssan kuvataidekoulun organisaatiotilin alle. Yhtä lukuun ottamatta kaikki oppilaat sen myös tekivät. Oppilaiden oli tarkoitus alkaa kokoamaan omia portfolioitaan ja opetella dokumentoimaan työskentelyään oppituntien aikana. Välineenä jokainen käytti omaa kännykkää. Bulbin käyttö oppituntien aikana osoittautui kuitenkin haasteelliseksi, sillä se toimi hieman eri tavalla eri kännyköillä. Syksyn 2020 kokemuksen perusteella oppilaille tarvittaisiin selkeät ohjeet Bulbin käyttöön ja sen käytön harjoitteluun pitää varata aikaa. Noin 10-vuotiaat lapset kaipaavat lisäksi tukea aikuiselta uuden opetteluun, vaikka ovatkin usein taitavia teknologian kanssa. Mielestäni tarvitaan vanhempien apua ja tukea, jotta oppilaiden Bulb-portfolioiden kokoaminen saadaan onnistumaan. Oppilaiden portfolioiden kokoaminen jäi vielä tämän kehittämishankkeen aikana alkuvaiheeseen, mutta Bulbin testaamista on tarkoitus jatkaa Forssan kuvataidekoululla vielä kevätlukukaudella 2021.

Etäkurssille osallistuneiden oppilaiden vanhemmilla ei juurikaan ollut kiinnostusta Bulb-tilien luomiseen. Lyhytkursseilla se ei välttämättä olekaan mielekästä tai tarpeellista, sillä toimivaksi opetustavaksi osoittautui tehtävälinkkien jakaminen sähköpostin välityksellä. Pidemmällä etäkursseilla tai sellaisissa tapauksissa, joissa oppilas jatkaa etäkursseilla opiskelua pidempijaksoisesti, voi Bulb-tilin luominen olla hyvä vaihtoehto. Luomalla Bulb-tilin pääsee kokoamaan portfolioa omasta työskentelystä ja se voi olla pidemmällä aikavälillä auttaa oppimisprosessissa ja motivoida työskentelyyn. Samalla tulee mahdolliseksi töiden julkaisu ja muiden oppilaiden julkaisujen kommentointi ryhmässä, mikäli kurssille on luotu oma ryhmä Bulbiin.

Tulevaisuudessa mielestäni lyhyitä etäkurssikokonaisuuksia voisi toteuttaa onnistuneesti samaan tapaan kuin tässä kehittämishankkeessa. Mahdollista voi olla lisäksi esimerkiksi videotapaamisten hyödyntäminen osana kurssikokonaisuuksia, jolloin työskentelystä ja valmiista töistä voisi yhteisesti keskustella. Tämä lisää opettajan työmäärää ja edellyttää sitoutumista tapaamisiin tietyinä kellonaikana niin opettajalle kuin oppilaille, mutta oman käsitykseni mukaan varsinkin pidempikestoilla etäkursseilla vuorovaikutus ryhmän sisällä olisi tärkeää. Monipuolisia etäkurssikokonaisuuksien toteutustapoja voi tulevaisuudessa suunnitella, sillä erilaiset sisällöt ja opetustavat voivat palvella erilaisia asiakkaita.

Teknologia ja erilaiset sovellukset kehittyvät. Kiinnostavaa olisi testata jotain toistakin sovellusta kuvataidekoulun käytössä ennen kuin päätös pidempiaikaiseen käyttöön harkittavasta sovelluksesta tehdään. Hyödyllistä olisi laajentaa testaamista myös muiden opettajien ryhmiin, jolloin olisi mahdollista saada laajempaa kokemusta sovellusten toimivuudesta. Digitaalisuus tulee olemaan osa kuvataidekoulujen tulevaisuutta. Kehittämistyötä ja testaamista jatkamalla löydämme siihen parhaimmat välineet.

LÄHTEET

Artsedu 2020. Viranomaissuositukset koronaviruksen ehkäisemiseksi. Viitattu 8.1.2020. <https://artsedu.fi/2020/12/viranomaissuositukset-koronaviruksen-ehkaisu-miseksi/>

Artsedu 2019. Taiteen perusopetus. Viitattu 3.1.2021. <https://artsedu.fi/taiteen-perus-opetus/>

Blue, R., Forma, E., Jalonen, J., Kallama, K., Kandelin, N. & Koivisto, J. 2018. eOppimisen aika: Pedagogiikkaa ja digityökaluja. Pori: Satakunnan ammattikorkeakoulu.

Bulb 2020. How to Successfully Implement EdTech Tools in a District. Viitattu 17.6.2020. <https://www.bulbapp.com/h/blog/successfully-implement-edtech-tools/>

Houni, P., Turpeinen, I., Vuolasto, J. & Mäki-Reinikka, K. 2020. Taidetta! Kulttuurihyvinvoinnin käsikirja. Helsinki: Taiteen edistämiskeskus (TAIKE).

Ilona 2020. Bulb-portfolion hyödyt opettajalle. Viitattu 10.9.2020. <https://www.bulbapp.com/u/bulb-portfolion-viisi-hy%C3%B6ty%C3%A4-opettajalle>

Korhonen, M. & Kangas K. 2020. Keksimisen pedagogiikka. Jyväskylä: PS-Kustannus

Kuusimäki, T. 2018. Digitalisaatio luo mahdollisuuden kuvataiteen uudistumiseen. Toimittajat Koivisto J., Forma E., Jalonen J., Kallama K., Kandelin N. Julkaisussa eOppimisen aika: pedagogiikkaa ja digityökaluja., Satakunnan ammattikorkeakoulu, Sarja B, Raportit, Satakunnan ammattikorkeakoulu. Viitattu 3.11.2020. [2018 B 5 SAMK eOppiminen.pdf \(theseus.fi\)](https://www.theseus.fi/2018/B/5/SAMK_eOppiminen.pdf)

Kärkkäinen, R. 2005. Tulkita, kuvitella ja tarinoida. Toimittajat Karppinen, S., Ruokonen, I. & Uusikylä, K. 2005. Teoksessa Taidon ja taiteen luova voima: Kirjoituksia 9–12-vuotiaiden lasten taito- ja taidekasvatuksesta. Helsinki: Finn Lectura.

Manninen, J. 2007. Oppimista tukevat ympäristöt: Johdatus oppimisympäristöajatteluun. Helsinki: Opetushallitus.

Matikainen, J. 2008. Verkko kasvattajana: Mitä aikuisen tulisi tietää ja ajatella verkosta? Helsinki: Palmenia Helsinki University Press.

Niemi, H. & Multisilta, J. 2014. Rajaton luokkahuone. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Opetushallitus 2017. Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet. Viitattu 20.10.2020. https://artsedu.fi/wp-content/uploads/2019/11/Taiteen_perusopetuksen_yleisen_oppimaaran_opetussuunnitelman_perusteet_2017-1.pdf

Pönkä, H. 2017. Open somekirja. Jyväskylä: Docendo.

Rusanen, S., Kuusela, M., Rintakorpi, K. & Torkki, K. 2014. Musta tuntuu punaiselta: Kuvataiteellinen toiminta varhaisiässä. Helsinki: Lasten Keskus: Kirjapaja.

Sava, I. 2007. Katsomme - näemmekö? Luovuudesta, taiteesta ja visuaalisesta kulttuurista. Jyväskylä: Ps-kustannus.

Savolainen, H., Vilkkö, R., Vähäkylä, L. & Aro, M. 2017. Oppimisen tulevaisuus. Helsinki: Gaudeamus.

Liite 1. Haastattelukysymykset kuvataidekoulun opettajille.

1. Miten toteutit etäopetuksen?
2. Missä onnistuit parhaiten?
3. Huomasitko eroja oppilaiden työskentelyssä verrattuna lähiopetukseen?

Millaisia?
4. Kuinka huomioit etätehtävien sisällöt verrattuna lähiopetukseen?
5. Mikä etäopetustehtävä onnistui mielestäsi erityisen hyvin?
6. Minkälaiset materiaalit sopivat mielestäsi parhaiten etäopetukseen?
7. Minkälaisia haasteita sinulla oli opetuksessa käytettävä tekniikan kanssa?
8. Millaisia toiveita sinulla on etäopetuksen kehittämisen suhteen?

Liite 2. Etäkuvis palautekysely.

Etäkuvis palautekysely

1. Valitse, mitkä tehtävistä olivat kiinnostavia

- tehtävä 1: mustemaalauk ruokokynällä
- tehtävä 2: merenranta musteella ja ruokokynällä
- tehtävä 3: musteoksat ja press print lehdet
- tehtävä 4: kettulautaset savesta

2. Mikä tehtävien tekemisessä onnistui hyvin, mikä oli haastavaa?

3. Valitse sopiva vaihtoehto koskien tehtävien materiaaleja

	1	2	3	4	5	
materiaalit olivat yksipuolisia	☐	☐	☐	☐	☐	materiaalit olivat monipuolisia
materiaalit eivät kiinnostaneet	☐	☐	☐	☐	☐	materiaalit innostivat työskentelyyn
materiaaleja oli liian vähän	☐	☐	☐	☐	☐	materiaaleja oli liikaa

4. Millaisia toiveita sinulla on materiaalien suhteen?

5. Valitse sopiva vaihtoehto koskien opetusmateriaaleja

	1	2	3	4	5	
tehtävien ohjetekstit olivat epäselviä	☐	☐	☐	☐	☐	tehtävien ohjetekstit olivat selkeitä
tehtävien kuvat olivat turhia	☐	☐	☐	☐	☐	tehtävien kuvat olivat hyödyllisiä
opetusvideot olivat tarpeettomia	☐	☐	☐	☐	☐	opetusvideot olivat tarpeellisia
muiden oppilaiden teosten näkeminen oli turhaa	☐	☐	☐	☐	☐	muiden oppilaiden teosten näkeminen oli kiinnostavaa

6. Toivoisitko jotain lisää opetusmateriaaleihin?

7. Valitse mielestäsi sopivat vaihtoehdot etäkuviskurssin kestolle

- alle neljä kertaa
 neljä kertaa
 6-8 kertaa
 jokin muu, mikä?

8. Millaisia toiveita sinulla on etäkuviskurssien suhteen
